

## Diplomkatalog – fra den eldste tid til 1570

### Hva er et diplom?

Med diplom (eller brev) menes normalt: rettslige aktstykker som er utferdiget etter bestemte regler, og vanligvis datert til middelalderen. De fleste norske diplomer som fyller denne definisjonen er publisert i det store verket *Diplomatarium Norvegicum* (DN). Grunnstammen til Universitetsbiblioteket i Bergens diplomsamling finnes innenfor dette tidsrommet. Denne katalogen inneholder diplomer som dateres før 1570, eller vidisser fra senere århundrer som vitner om diplomer datert før 1570.

### Katalogens struktur og innhold

Diplomsamlingen kan deles inn fire kategorier av materialtyper:

- originale diplomer,
- vidisser eller attestert kopier av diplomer som begge har rettslig makt,
- referanser til diplomer som får en plass i katalogen, gjelder diplomer som bare er kjent etter vidisser,
- avskrifter av diplomer, som nå er eneste vitne til diplomer i privateie som har ukjent plassering eller som er gått tapt,
- maskinkopier (såkalte xeroxkopier) som er kopier av diplomer, som nå er eneste kjente vitne til diplomer som er i privateie som har ukjent plassering eller som er gått tapt.

Det finnes totalt 266 innførsler i denne katalogen. Herav er totalt 184 originale diplomer fra perioden før 1570. Ni originale vidisser etter 1570 som refererer til diplom fra middelalderen, er også registrert i katalogen. Det er 27 referanser til diplom før 1570, på bakgrunn av vidisser fra tiden før 1570, og ett etter 1570. Det finnes totalt 38 avskrifter, inkludert vidisser og håndskrevne kopier. Fire diplomer er kun kjent via maskinkopier.

### Diplomer, utrykte i DN

Det finnes totalt 5 originale diplomer i vår samling som ikke er publisert i DN. Disse er:

1542, 14. mai. Vereide (Gloppen, Sogn og Fjordane)

1559, 24. juli. Bergen

1560, 25. juli. Odense

1561, 17. juni. Bergen

1570, uten dato. Gloppen (Sogn og Fjordane)

Vi har to referanser til diplomer som ikke har blitt inkludert i DN. Disse er:

1454, 19. Mai (søndag etter St. Hallvard). Vereide (Gloppen, Sogn og Fjordane)

1536, uten dag. Ytre Eide (Stryn, Sogn og Fjordane)

Vi har én avskrift som refererer til et diplom som ikke er inkludert i DN:

1502, 18. april. Bergen

Blant maskinkopiene er to upubliserte:

1554, uten dato. Lyngdal (Foss, Vest-Agder)

1561, 4. oktober. Achen (Tyskland)

## 1200-tallet

UBB Diplom

1293, 26. mai. Aga (Ullensvang, Hordaland)

Sigurd i Aga, Gulatings lagmann, og tre andre menn kunngjør et forlik mellom bøndene på Indre og Ytre Bleie i Hardanger om felles gjerder, havneganger, veier, fattiglegd m.m.

Pergament, 4 seglremmer uten segl.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.4. Nr. 6.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt tre ulike tekster: en som refererer til selve brevet, en utydelig, og en som handler om sending til diplommet til Johannes Larsen Bergen på Brathabøe i Jondall. J.L. Berge – som var født i 1660 – signerte diplommet og det var faktisk i Jondal at diplommet ble funnet «af herr Lieutenant Undahl» ifølge den gamle museumskatalogen.

Avskrift ved W.F.K. Christie i Ms 67 b.

## 1300-1399

UBB Diplom

1306, 20. februar. Norheim (Kvam, Hordaland)

Ivar Guttormssøn skifter fedrearven med sine svogre Peter og Sigurd, som på sine hustruers vegne får forskjellige gårder i Hardanger imot gården Norheim m.m., som Ivar fikk utskiftet.

Pergament, 3 seglremmer uten segl.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.2. Nr. 81.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt en utydelig tekst fra 1617.

UBB Diplom

1313, 3. august. Henne (Gloppen, Sogn og Fjordane)

Fire menn kunngjør at Eindrid (Simonsson) lagmann kjøpte av Kolbjørn og hans hustru 3 ½ månedsmats leie i Hamre, som ligger ”j Hæinum” (Henne) i Nordfjord.

Pergament, seglene mangler.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.4. Nr. 104.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum.

#### UBB Diplom

1314, 21. februar. Bergen

Fire menn kunngjør at Arne og Sørkve Bårdsson i Matre (Skånevik) solgte til Peter Pålsson på Audestad 4 månedsmatsbol i Steinsletta, og det de eide i notevarpet ved Osen på Myklebust i Skåle (Kvinnherad), for 11 mark brent sølv til hver, og med innløsningsrett.

Pergament. 2 av 4 seglremmer bevart, samt det 3. segl (våpensegl).

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.8. Nr. 47.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum.

Avskrift og oversettelse ved W.F.K. Christie ligger i Ms 67 a (No 15), ved Nils Griis Alstrup Dahl i Ms 67 b 28 og ved O.E. Holck i Ms 614-ii-a.

#### UBB Diplom

1316, 21. februar. Oslo

Haakon Dan, kongens ombudsmann på Ringerike, lovverner i anledning av bygselsmannens klage kongens gård Naudgengsrud mot all ulovlig bruk.

Pergament, segl mangler.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.4. Nr. 113.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum. Også notat av dateringen etter Håkon Vs regjeringsår.

Gave av «en ubenævnt» person ifølge Bergens museums forhandlingsprotokoll fra 10. april 1843.

#### UBB Diplom

(ca. 1320) Strandebarm (Hordaland)

Fire menn kunngjør at de skiftet gården Oma (i Strandebarm) mellom Ivar og Kolbein.

Pergament. Noen bokstaver av hver linje er klippet bort, segl mangler.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.8. Nr. 70.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt en tekst som refererer til selve brevet: «diplom oma».

#### UBB Diplom

(ca. 1320) Vikøy (Kvam, Hordaland)

Arnfinn i Vikøy og Sigurd på Birkeland kunngjør at ti menn er villige til å bekrefte det vitnemål som Eirik og Arnfinn har avlagt til fordel for Svein på Stein. Ingen av dem har hørt Sigurd på Skeie be Sandvinsmennene om naustetomt.

Pergament. 2 små stykker sammenheftet med 1 seglrem, ingen segl bevart.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.8. Nr. 69.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt en utydelig tekst. Navnet H. Sandssen (?) står på recto.

Avskrift og "Bemærkning" ved Nils Griis Alstrum Dahl og W.F.K. Christie i Ms 67 b 93, 94 og 95.

#### UBB Diplom

1324, 12. desember. Sandven (Kvam, Hordaland)

Peter Petersøn, Jon, prest i Øystese, Sigurd på Torsnes og lensmann Ogmund Olafssøn kunngjør, at Peter Peterssøn og Peter på Sandven hadde overdratt Svein i Øystese å stevne Sira Jardar på Strand og Jardar på Børsheim, samt beboerne av Steine, Skeie og Li til å høre de vitnesbyrd som fremførtes angående slektskap- og svogerskapsforholdet mellom beboerne av Steine, Skeie og Rossaland, samt de vitner som hadde vitnet om nøstetomtene på Sandven, som disse gårders beboere hadde tilegnet seg.

Pergament, alle 4 segl mangler.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum, B.15. Nr. 9.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum.

#### UBB Diplom

1329, 6. mars. Bergen

Gudleik Ogmundssøn, kongens underfehirde i Bergen, og Halvard Ogmundssøn i Svein Sigurssøns ombud erkjenner, at Alfinn i Gjerde og Ogmund Ivarssøn hadde innbrakt til kongsgården ledingen på Voss for kong Magnus sitt tiende år, bestående av levende og slaktede dyr, skinn, smør, malt, korn med mer.

Pergament, 1 seglrem uten segl.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.15. Nr. 13.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt en lengre tekst skrevet av Marcus Schnabel.

#### UBB Diplom

1329, 25. november. Bergen

Gulatingslagmann Baard Peterssøn frikjenner ifølge et irettelagt prov Olaf Karl (i Hardanger) for brødrene Romunds og Ottars tiltale angående deres mors død.

Pergament, levninger av seglremmer 4., 5., 6., 8. og 9., samt av segl 6. og 8.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.3. Nr. 153.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt en lengre tekst skrevet av Marcus Schnabel og datert 1775.

Gave av Ole Elias Holck. Hans oversettelse og anmerkninger i Ms 614 ii.

#### Referanse til Diplom

1330, 24. mars. Stavanger

Biskop Erik i Stavanger m.fl., bevitner, at Peter Peterssøn solgte til sitt søskenbarn Arnbjørn Ogmunnssøn, sin odel i gårdene Byre og Sandanger i Fister for 3 mark brendt.

Etter vidisse på pergament fra Aga i Ullensvang, 29. mars 1361, bevart i UBB.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.6. Nr. 134.

#### UBB Diplom

1331, 6. februar. Utvik (Nordfjord, Sogn og Fjordane)

Olaf Thorgrimssøn kunngjør, at Harald Baardssøn etter å ha ført vitnesbyrd for å ha stevnet Arnstein på Tisthamar, ombudsmann for Abbeden av Munkelivs, som ikke møtte, fremførte to menn, som bevitnet at indre og ytre Gjuv (i Utviken) mellom Sandå og Gjuvå var Haralds rette odel.

Pergament, alle 3 segl mangler.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.8. Nr. 92.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum.

Avskrift og oversettelse av originalen ved riksarkivar Lange.

#### Avskrift av Diplom

1332, 12. mars. Frogn (Follo, Akershus)

Bjørn Bryde på Bjerke og Gunnar Går forklarer, hva som i 1329 på Eidsberg hendte mellom abbed Albrekt på Hoveøya og klostrets bonde Torkel Salomonssøn angående dennes gjeld til klostret.

Avskriften tilhører en samling på 15 diplomer som i 1845 ble gitt av riksarkivar Lange til W.F.K. Christie.

Originalen er i privateie, nemlig hos Capt. Munthe (1795-1876) paa Kroken.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.2. Nr. 193

#### Avskrift av Diplom

1336, 7. mars. Sel (Gudbrandsdal)

Gudbrand Bårdsson kunngjør at han har solgt til Pål på Dale 5 ½ øresbol i Ottekra (Vågå), og mottatt betalingen.

Avskrift av W.F.K. Christie.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.8. Nr. 94.

Ifølge opplystning i Diplomatariet (bind 8 ble publisert i 1874) er diplommet trykt "etter Original paa Pergament i Bergen Museum". Denne originalen har Christie returnert til eieren ("Handelsfuldmættig Løchra, af Veblungsnæs i Romsdalen") etter å ha produsert avskriften som de hadde avtalt.

#### UBB Diplom

1339, 6. april. Hyllin (Voss, Hordaland)

Syv menn kunngjør, at Sørkver Ormssøn førte vitner imot sin stemor, Orm Kafles enke, Ingegerd Torgautsdatter, om de vilkår hun hadde i bruksretten over gården Hyllin på Voss.

Pergament, levninger av seglremmer 2., 3., 4., 5. og 6., men alle segl mangler.

Rester av boksatver på 1., 3 og 4. Segl.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.2. Nr. 231.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt signaturen av «Niels Larssen Soleim paa Woss».

Gave av Ole Elias Holck.

#### UBB Diplom

1339, 6. april. Hyllin (Voss, Hordaland)

Tolv menn kunngjør at Sørkver Ormssøn førte vitner for at han hadde sin bror Halsteins fullmakt på å ha stevnet sin stemor Ingegerd til å motta innløsningssummen, og at hun hadde vedgått brødrenes rett til gjeløsning, alt dette vedrører gården Hyllin på Voss.

Pergament, levninger av seglremmer 1., 4., 5., 6., 9., 10., 11. og 12., men alle segl mangler.

Bokstaver av et annet manuskript på de bevarte seglremmene.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.2. Nr. 232 .

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt tre tekster: en tekst på norrønt, en utydelig tekst og signaturen av «Niels Larssen Soleim paa Woss».

Gave av Ole Elias Holck.

#### UBB Diplom

1339, 24. juni. Tungustveit, Skagafjörður (Reykjavík, Island)

Fem islendinger kunngjør at Arngerð Torgilsdatter gav Einar Gilsson og sin datter Arnfrid alle de penger hun ble tildømt i Bergen fra Margrete, Jonskarts datter.

Pergament. 3 av 5 seglremmer bevart (nos 2., 3. og 5.), men ingen segl.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.4. Nr. 238 og i Diplomatarium Islandicum B.2. Nr. 466.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum.

Gave fra major N.A. Dahl.

#### Referanse til Diplom

1340, 19. januar. Olden (Sogn og Fjordane)

Simon, prest i Olden, og tre andre menn kunngjør, at de var til stede i Olden kirke da Ivar på Rake oppregnet for Olof Ogmundssøn både veitsler, avfall og ødejord (i Olden skipsrede?).

Etter vidisse på pergament datert Bergen 10. august 1588, bevart i UBB.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.9. Nr. 120.

#### UBB Diplom

1340, 2. mars. Hovland (Ullensvang, Hordaland)

Syselmannen i Hardanger Andres Arnssøn og tre andre menn kunngjør at Ogmund Hauk førte vitner på, at Haldor Arnessøn for 23 år siden gav Ogmund med sin datter Arna to månedsbol i gården Hovland (i Ullensvang), som han siden har hatt.

Pergament, segl 3. og 4. henger ved.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.4. Nr. 243.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt en lengre tekst skrevet av Marcus Schnabel og datert 1775.

Gave av Ole Elias Holck.

#### UBB Diplom

1340, 2. mai. Undredal (Aurland, Sogn og Fjordane)

Tre menn kunngjør at Eindrid Erlendssøn solgte sin morsarv i gården Flåm i Aurland (i Sogn) til Arne Torgeirssøn for ti år, da han eller hans barn skulle gjenløse jorden.

Pergament, alle 3 segl henger ved.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.4. Nr. 244.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt en lengre tekst skrevet av Marcus Schnabel og datert 1775.

Gave av Ole Elias Holck. Hans transkribering og oversettelse i ubb-ms-0067-b-21.

#### Referanse til Diplom

1340, 3. mai (uten sted)

Guttorm Ivarsson selger til Erling Torleiksson et månedsbol i Skutlaberg i Vikøy, med innløsningsrett.

Etter vidisse på pergament, datert Bergen 10. juli (Knutsvokudag) 1413, bevart i UBB.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.4. Nr. 245.

Referanse til Diplom

1341, 2. oktober. Bergen (?)

Sigurd Galte og Greip Toresson regner opp det løsøre og jordgods som ble utloddet til Margreta Torbergsdotter på hennes bryllusdag med Ivar Erlingsson.

Etter vidisse på pergament, datert Bergen 10. juli (Knutsvokudag) 1413, bevart i UBB.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.4. Nr. 245

Avskrift av Diplom

1342, 6. oktober. Bergen (Munkeliv)

Sigurd Gudmundsson, Magnus Brandsson og Jon Haftorsson kunngjør at Martin Sigurdsson har solgt 4 markebol i Tveit i Bringedalsbygda, Kallestad sokn i Sunnhordaland (nå Husnes sokn, Kvinnherad), for 8 merker, til Pål Knutsson.

To avskrifter (og to oversettelser) av major Niels Griis Alstrup Dahl, "afskrevet efter Original Documentet, der opbevares paa Gaarden Tvedt i Qvindherreds Præstegjæld". Originalen er siden gått tapt.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.21. Nr. 66.

UBB Diplom

1346, 24. februar. Blakar (Lom, Oppland)

Sigurd Jonssøn, vikarius på Mo (Lom), og syv andre menn kunngjør at de på Blakar vurderte det gods, som tilhørte Ingegerd Olavsdatter og hennes barn med Helge Skark.

Pergament, levninger av seglremmer 2., 4. og 7., men alle segl mangler.

Bokstaver av et annet manuskript på de bevarte seglremmene.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.8. Nr. 153.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt to tekster: en kort og utydelig og en lengre som oppsummerer innholdet.

UBB Diplom

1346, 25. april. Uten sted

To menn vitner, at de for over 60 år siden hørte Ragna Torsteinsdatter gi sin sønn Eilif Helgessøn en teig i gården Bergven i Ullensvangs sogn da han fridde til Sigrid Aslaksdatter i Ose.

Pergament, 2 seglremmer med levninger av ett segl.

Bokstaver av et annet manuskript på de bevarte seglremmene.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.4. Nr. 302.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt en kort tekst som oppsummerer innholdet.

Gave av Ole Elias Holck. Hans oversettelse og anmerkninger er vedlagt.

#### Avskrift av Diplom

1346, 14. juli. Bergen

Fire menn kunngjør at Sira Torstein Halgrimsson, korsbror ved Apostelkirka i Bergen, solgte til Bratte Aslaksson halvannet månedsmatsbol i Samland i Jondal, for 9 forngilde mark. Bratte skyldte da Torstein 6 andre mark, som han skulle betale så snart han fikk sitt gods fra Island.

Originalen er tapt og gjenstår avskriften på papir ved Marcus Schnabel. Det noteres at originalen ble lånt "af Biskoppen paa Thorsnæs. Leveret Biskoppen tilbage d. 22. januar 1828".

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.21. Nr. 74.

#### Referanse til Diplom

1347, 3. juli. Bergen

Tre menn kunngjør at Eivind Torgeirsson og hans kone Sigrid solgte til Ivar Erlingsson et månedsmatbol i Nesthus i Vikøy.

Etter vidisse på pergament, datert Bergen 10. juli (Knutsvokudag) 1413, bevart i UBB.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.4. Nr. 314.

#### UBB Diplom

1348, 10. april. Bergen

Fem menn kunngjør, at Erlend Ogmundsson stadfestet Jon Sigurdsson og hustru salg av 3 månedsmatsbol i gården indre Høiheim i Luster i Sogn til Grim Jonsson.

Pergament, seglene mangler.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.4. Nr. 330.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt en kort tekst som oppsummerer innholdet.

Gave av Ole Elias Holck.

Avskrift av originalen og oversettelse av N.A. Dahl. I ubb-ms-0067-b-21.

Referanse til Diplom

1348, 8. mai. Bergen

Tre menn kunngjør at Nikulas Olavsson solgte til Ivar Erlingsson et månedsmatsbol i Øvre "Biorgum" (Børve) i Ullensvang.

Etter vidisse på pergament, datert Bergen 10. juli (Knutsvokudag) 1413, bevart i UBB.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.4. Nr. 333.

UBB Diplom

1348, 3. august. Bergen

Fire menn vitner, at Jartrud Haldorsdatter solgte sine eiendommer i Nordfjord til Torstein Torkelssøn, og derfor mottok 12 engelske Pund.

Pergament, alle 9 segl mangler.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.4. Nr. 336.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt en del utydelige tekster.

UBB Diplom

1348, 7. august. Bergen

Ivar Andresson, sysselmann i Bergen, sender melding til kong Magnus (Eriksson) om et drap i Bergen om våren samme år (?), da Arne Alfinson drepte Einar Auga. Brevet beskriver hvordan drapet gikk til.

Pergament. 2 seglremmer uten segl, skåret av et annet (samtidig) manuskript (bokstaver bevart på remmer).

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.2. Nr. 295

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt en tekst som oppsummerer innholdet og to signaturer: Lars Larssen Hauge og D.L. Huustreit.

Gave av Ole Elias Holck. Hans "Oversettelse" og "Gienpart" med anmerkninger i Ms 614 ii d. En (delvis korrigert) avskrift (muligens etter O.E. Holcks oversettelse) ved W.F.K. Christie i Ms 67 a.

UBB Diplom

1349, 22. februar. Oslo

Kong Magnus melder almuen i Lom og Vågå, at han atter har lagt fjellvannene Lemundsjøen og Hjørðalsvannet i kongens almenning under bygdens menn, som de ved kongens eldre brev var fratatt.

Pergament, seglet mangler.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.1. Nr. 315.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt en kort og en lengre tekst som oppsummerer innholdet.

Gave av handelsfullmektig Løchra på Veblungsnes.

#### UBB Diplom

1352, 30. juni. Bergen

Biskop Gisbrikt i Bergen tilstår de botferdige, som på visse festdager besøker St. Albans kapell på Fimreite (i Sogn), 20 dagers avlat. Brevet er et av de få latinske brev i samlingen.

Pergament, segl mangler.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.1. Nr. 331.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt et par uleselige tekster.

#### UBB Diplom

1357, 16. oktober. Tingvoll (Møre og Romsdal)

Tre menn kunngjør, at Steinar Klemetssøn og Ingeborg Kolbeinsdatter solgte til Sigurd Jonssøn en del av gården Rottås i Tingvoll sogn på Nordmøre.

Pergament, 3. Seglrem bevart, men ingen segl.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.4. Nr. 386.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt et par uleselige tekster og et klistermerke med navnet «Stiftamdsmand Christie» som må peke på giveren. Christies tittel sier at diplommet kom til ham mellom 1815 og 1825, perioden da han var «stiftamdsmand».

#### Referanse til Diplom

1360, 1. februar. Bødal i Loen (?), Stryn (Sogn og Fjordane)

Einar Hugleiksson kunngjør at han har solgt til Isak Helgason 8 månedsmatsleier i Fanatun i Bø i Gardudal (Loen), og fått betalingen.

Etter vidisse datert Bergen, 20. juni 1555 som er kjent fra vidisse på pergament, datert Bergen, 15. oktober 1599, bevart i UBB.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.13. Nr. 22.

#### UBB Diplom

1361, 29. mars. Aga (Ullensvang, Hordaland)

Fem menn utsteder vidisse av brev fra Stavanger datert 24. mars 1330, bevart i UBB.

I vidissen er det mulig å observere typiske trekk av Stavanger-dialekten.

Pergament, 4 seglremmer uten segl.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.6. Nr. 249 (og B.6. Nr. 134 for det originale diplommet fra 1330).

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum.

#### UBB Diplom

1361, 26. mai. Helgøya (Sjernerøy, Rogaland)

Fire menn kunngjør, at Torer på Ims, hans hustru og sønn solgte til Halvard Eirikssøn på Helgøya (Sjernerøy sogn) en del av gården Ystebø på Vennestrand i Jelsa skiprede (Ryfylke), samt stadfestet sønnen Eysteins salg av en annen del av samme gård.

Pergament, levning av 1. segl.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.4. Nr. 421.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt et bumerke (?).

W.F.K. Christies oversettelse er vedlagt.

Avskrift ved major Nils Griis Alstrup Dahl ligger i Ms 67 b 45 a.

#### UBB Diplom

1362, 4. september. Bergen

Kong Haakon Magnussøn stadfester to eldre brev angående gården Byre, og forbyr med sitt råd alle å hindre brødrene Bjørn og Byre og Amund på Aga Arnbjørnssønner i gårdens lovlige bruk.

Pergament, seglet revet av.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.1. Nr. 376.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum. Her ser vi signaturen B1 som er vitner av at diplommet har vært i utstillingen på museum, noe som også noteres i den gamle museumskatalogen.

#### UBB Diplom

1365, 15. mai. Uten sted

Tre menn kunngjør, at Torbjørn Halsteinsson og Kvik Ketilsson solgte til Steinar Nikulassøn et spand og 3 månedsmatsbol i gården Haugen i Jonedals sogn, Hardanger.

Pergament, 6 seglremmer uten segl.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.4. Nr. 449.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt en lengre, men utydelig tekst.

Gave av Ole Elias Holck.

#### Referanse til Diplom

1367, 25. januar. Loen (Stryn, Sogn og Fjordane)

Fire menn kunngjør et makeskifte mellom Sigurd Isaksson og hans hustru Ranhild og Øystein Sigmundsson på vegne av sin datter Gudrid. De skifter mellom seg gårdparter i Loen, Breim og Jølster.

Etter vidisse datert Bergen, 20. juni 1555 som er kjent fra vidisse på pergament, datert Bergen, 15. oktober 1599, bevart i UBB.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.13. Nr. 28.

#### UBB Diplom

1367, 23. april. Bjørkedal (Volda, Møre og Romsdal)

Brevet fra Bjørkedal, skrevet på pergament i andre halvdel av 1300-tallet, er en forsoningsavtale mellom to frender angående en del av gården Bjørkedal på Sunnmøre. Syv vitner bekrefter at Jon Håvardsson, som fikk en del av gården i arv delt mellom ham og hans bror Olav Håvardsson, oppgav jorda til Eilif Olavsson og hans etterkommende for en hest verdt to kyr som han fikk i gave fra Eilif. Eilif brukte jord som Jon mente han og hans søstre eide. Han hadde bevis på at arven ble delt mellom han og hans bror, men han hadde allerede fått betaling fra sin bror Olav etter en husbrann. Etter at partene kom til enighet, ødela Jon brevene som beviste hans relasjon til jorda og på den måten ble konflikten løst.

Pergament, 1. av 7 våpensegl vedhenger.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.4. Nr. 465.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum.

Gave av Ole Elias Holck.

To oversettelser i Ms 1032-2, den ene av Dahl og den andre av «Pastor Morch i Hurum på Drammen.

#### UBB Diplom

1367, 29. august. Svartveit (Ullensvang, Hordaland)

Jon Peterson, lensmann i Hardanger, kunngjør at seks lagrettesmenn i hans nærvær verdsatte garden Suerdbueit (Svartveit) til 6 månedsmatsbol.

Pergament, alle segl mangler.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.4. Nr. 466.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt to korte tekster: en som beskriver innholdet og en som er en signatur av en Lars ...sen.

Gave av Ole Elias Holck.

#### UBB Diplom

1368, 24. mars. Vik (Sogn og Fjordane)

Orm Ogmundssøn selger med sin hustru Gunhilds samtykke til Jomar Erlingssøn 3 månedsmatsbol i Midgården i Ve i Årdal i Sogn.

Pergament, alle segl mangler.

Trykt i Diplomatarium Norvegium B.4. Nr. 472.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt to korte utydelige tekster.

Gave av Ole Elias Holck.

#### UBB Diplom

1369, 15. april. Uten sted

Viking Ivarssøn selger til Sigvat Sumarlidssøn 3 månedsmatsbol i gården Øvre Bergven i Ullensvangs sogn i Hardanger.

Pergament, 1 seglrem uten segl.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.4. Nr. 481.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt en kort tekst som beskriver innholdet og en lengre tekst skrevet av Marcus Schnabel og datert 1775.

Gave av Ole Elias Holck.

#### Referanse til Diplom

1370, 31. oktober. Hedmark (Sør-Odal), Strøm (prestegård)

Hallvard Torleifsson selger en gårdpart i Stanganes på Eidskogen i Solør til Hallvard Toreson.

Diplomet er kjent fra en avskrift ved professor Johan Storm, etter "Skindbrev lånt af adjunkt D. Grønvold d. 20/8 1895". Det er ikke opplyst hvor originalen befinner seg. Avskriften må være kommet til biblioteket sammen med Johan Storms bøker og øvrige manuskripter i 1921, men mangler per august 2025.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.21. Nr. 134.

#### UBB Diplom

1371, 5. august. Kinsarvik, Hordaland

Eilif Brynjulfsson vedgår å ha solgt til Sigurd Ormsson 10 månedsmatsbol Loftus i Ullensvangs sogn i Hardanger, med unntagelse av havn, for 44 kyrlag, hvorav 31 er betalt i gode varer, mens resten skal være betalt til St. Hansdag.

Pergament, 2. av 3 seglrem bevart, men ingen segl.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.13. Nr. 33.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt en signatur av en mann som heter Olsen og en lengre tekst som sier: «Efter nærmere mundtlig aftale - til videnskabeligt brug - overdragt til oldgransskerens Hr. B. E. Bendixen. Af Y. P. Årøss. Bergen 2. Februar 1881»

#### UBB Diplom

1377, 9. august. Instanes (Ullensvang, Hordaland)

To menn kunngjør at Hallad Torsteinsson solgte til Hallvard Gautsson halvtredje månedsmatsbol i Freim i Odda.

Pergament, seglene mangler.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.5. Nr. 506.

Utenom DN, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt en utydelig tekst og noen åtteformede tegn.

Gave av Ole Elias Holcks.

#### Referanse til Diplom

1379, 15. februar. Vossevangen (Voss, Hordaland)

Vinald Henriksson, prost ved Apostelkirke i Bergen kunngjør for sin verdige herre biskop Jakob et vitnesmål han har tatt opp i prestegarden på Voss. Herborg Guttormsdatter har ført to vitner for at Jon Askelsson sine frillebarn "Skilgætin" (ektefødte). Vitnemålet er opptatt på vegne av Sira Arne, prostens på Voss, som var fraværende.

Diplomet er kjent fra en papiravskrift fra ca. 1830: "Findes afskrevet i et Exemplar af G. Miltzows Prestbyterologia, som har tilhørt Præst Schnabel", og er kopiert derfra av major Nils Griis Alstrup

Dahl (Ms 67 b 70). Avskriften var ikke inkludert i den første diplomkatalogen og mangler per august 2025.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.21. Nr. 154.

#### UBB Diplom

1380 eller 1381, 10. juli. Ullensvang (Hordaland)

Fire menn kunngjør, at Torkel Romundssøn solgte til Torer Jonssøn 7 ½ månedsbol i gården Helland i Ullensvang sogn i Hardanger, hvorav Ullensvang kirke årlig skulle ha et halvt løp til et bordtags vedlikehold.

Pergament, alle segl mangler.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.4. Nr. 519.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt en utydelig tekst.

Gave av Ole Elias Holck.

#### Avskrift av Diplom

1382, 26. juni. Audnargard (Bergen)

Gaut Vidarsson og Åsodd Knarrarson kunngjør og bevitner en gardhandel. Torstein Torbjørnsson og kona hans Magnhild har solgt til Herman Surhagen to mannsverk i Skjølingstad i Torvastad, i bytte med halve Reve i Kleppe (Bore), og et mellomlegg på 11 forngilde merker. Kjøpet var tidligere stadfestet også av Bratt Bergulsson, fogden til drottseten Ogmund Finnsson.

Papiravskrift fra ca. 1830, ved major Nils Griis Alstrup Dahl (Ms 67 b 63). Avskriften var ikke inkludert i den første diplomkatalogen.

Originalen er visstnok i privateie i Oslo. Se brev fra Norsk historisk kjeldeskriftinstitutt av 18. februar 1969, med negativ fotostat kopi av originalen (vedlagt).

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.21. Nr. 165.

#### UBB Diplom

1390 (?), 10. oktober. Kinsarvik (Hordaland)

Tre menn kunngjør at Askel Tolfsson og hans hustru solgte til Steinar Nikulasson halve grasgarden (hagen) i inste tun i Torljotsvik i Samlands herad, Jondal i Hardanger.

Pergament, de første to av tre seglremmer bevarte, men ingen segl.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.4. Nr. 584.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt en signatur av en Lars ...sen.

Gave av Ole Elias Holck.

#### UBB Diplom

1394, 5. juli. Strandebarm (Hordaland) og Berge (Håbrekke)

Fire menn kunngjør at Åsa Håvardsdatter solgte til Olav Oddsson et pundsbol i Åse Jondal, Hardanger.

Pergament, alle segl mangler.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.8. Nr. 220.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum.

#### UBB Diplom

1396, april. Joranger? (Luster?)

Diplomet er kjent av det lille som er bevart fra den opprinnelige teksten på remmene til diplommet 1460, uten dag. Kvinnherad (Hordaland). Fra denne fragmentariske teksten gjenkjennes det følgende: To menn kunngjør noe som fant sted på prestegården «Jerungu», og hendelsen dateres til dagen før Filips og Jakobs dag, i det syvende året av vårt ærverdige herre Eriks regnering.

Pergament, fragment.

Referert som tillegg i Diplomatarium Norvegicum B.8. Nr. 369.

Diplomet remmen henger ved var en gave av Gaardbruger David Johannesen Børseim.

#### UBB Diplom

1396, 16. april (19. august). Stedje (Sogndal, Sogn og Fjordane)

To menn kunngjør, at Fridik Sigvatsson solgte til Eirik Aslaksson 3½ månedsmatsbol i Midtre Stynin i Ryggjar sogn (Aurkand) i Sogn.

Pergament, alle segl mangler.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.4. Nr. 665.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt minst fire utydelige tekster.

Gave av Ole Elias Holck.

#### UBB Diplom

1397, 19. november. Vik (Indre?) (Jondal, Hordaland)

Magnus Assurson kunngjør at Rallaug Osmundson solgte til Steinar Niculasson en gardpart i Torljotsvik (Indre Vik) i Jondal, Hardanger.

Pergament, segl mangler.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.1. Nr. 560

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt minst to utydelige tekster.

Gave av Ole Elias Holck.

#### UBB Diplom

1398, 8. februar. Aga (Ullensvang, Hordaland)

Tre menn kunngjør, at Greip Ivarssøn solgte til Olaf Erlingssøn 5 månedsmatsbol mindre enn et halvt spannsbol i Sæbø i Legreids sogn (Eidsfjord) i Hardanger for 17 kyrlag og mottok betaling samt gav ham plass til et saltkokeri i Kinsarviks sogn for bevist høflighet.

Pergament, alle 3 segl mangler.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.8. Nr. 225.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt en tekst som sier «breff fir sebø».

Gave av Ole Elias Holck.

#### Avskrift av Diplom

1398, 21. april. Voss (Vossevangen)

Arnbjørn Sunnulvsson, prost ved Apostelkirke i Bergen, forplikter seg til å bygge et langskip med tilhørende skipsbåt for allmugen på Voss. Til vederlag for dette skal han ha halvannet kyrlag fra hver skattepliktig mann i Voss, å betale i 3 terminer.

To avskrifter (med oversettelse) ved major Nils Griis Alstrup Dahl, fra ca.1830 i Ms 67 b 69 og Ms 255 41: "Findes afskrevet i et Exemplar af G. Miltzows Presbyterologia, der har tilhørt Præst Schnabel". Jfr. tilsvarende opplysninger på brev av 1379, 15. februar, også fra Vossevangen.

Avskrift også ved generaladjutant Ole Elias Holck i Ms 174/ 24.

Trykt (etter en fjerde avskrift) ved Lars Hamre: "En skipsbyggingskontrakt fra 1398", i Historisk tidsskrift 35 (1949/51), s. 57-60.

Avskriftene var ikke inkludert i den første diplomkatalogen.

#### UBB Diplom

1398, 13. mai. Tokheim (Odda, Hordaland)

To menn utsteder vitnesbyrd om at Simeon Eirikssøn aldri har gjort falsk handel ved salget av en kjøttønne.

Pergament, seglene mangler.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.4. Nr. 681.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum.

Gave av Ole Elias Holck.

## 1400-1499

UBB Diplom

(ca. 1400) Hamar? (Hedemark)

Biskop Sigurd i Hamar skriver til sin ombudsmann Bård (Håkonssøn) på Hole (i Lom) angående bortleie av bispestolens gods.

Papir, spor av utvendig forsegling.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.8. Nr. 228.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt en tekst av samme epoke som brevet, hvor det står «Baarde a Holenom detur hoc» som betyr: «dette må gis til Baard på Hole».

Gave av Ole Elias Holck.

UBB Diplom

1401, 8. juli. Leikanger (Sogn og Fjordane)

To menn kunngjør, at Olaf Bårdssøn og Erling Bjarnessøn solgte til Ivar Sigurdssøn 8 ½ månedsbol i gården Vivilstad i Fardal (i Sogn).

Pergament. Levlinger av begge seglremmene, men seglene mangler.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.4. Nr. 719.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt to tekster av senere datoer.

Gave av Ole Elias Holck.

UBB Diplom

1402, 5. april. Uten sted

To menn kunngjør, at Sigurd Botolfssøn og hans hustru avsto til Botild Ivarsdatter 7 løpers bol i Øvre Brekke i Flåm sogn i Sogn.

Pergament, seglene mangler.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.4. Nr. 723.

Baksiden er veldig interessant fordi den er delt i linjer! Er det gjenbruk av/for en notatbok?

Utenom DN, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt to tekster: en skrevet vertikalt i midten som refererer til mottakeren (?), og en skrevet horisontalt på høyre halvdelen som refererer til gården. Baksiden er delt i linjene fra en tidlig bruk av diplommet som notatbok e.l.

Gave av Ole Elias Holck.

#### UBB Diplom

1403, 16. februar. Rolid (?) (Biri, Oppland)

Fire menn kunngjør at de var til stede på Rolid, "j Ringissakers sogn j Redale", da Sigrid Sigurdsdotter solgte til kannik Guttorm Ogmundsson sin part av gården Hjelle i Aurdal (Valdres). Redalen i Biri hørte inntil 1831 til Ringsakers prestegjeld.

Samme skriver (og samme sak) som i brevet 1403, 17. februar – Ringsaker (se under). De to brevene har vært sammenføyd, men er nå atskilt.

Pergament. 2. og 4. segl bevart, pluss seglremmet til 1. segl. Seglremmer skåret av et annet brev.

Det er totalt plass til fem segl, selv om det var fire vitner i dette brevet og to i det andre, fordi den ene vitner var felles for begge sakene.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.4. Nr. 729.

Utenom DN, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt to utydelige tekster.

#### UBB Diplom

1403, 17. februar. Ringsaker (Hedmark)

To menn kunngjør at Sigrid Sigurdsdatter mottok av Sira Guttorm kjøpesummen for gårdspartene nevnt i brev 1403, 16. februar (Rolid i Biri).

Samme skriver (og samme sak) som i brevet 1403, 16. februar (se over). De to nevnte brevene har vært sammenføyd, men er nå atskilt.

Pergament, 1 segl henger ved.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.4. Nr. 730.

Utenom DN, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt en utydelig tekst.

#### UBB Diplom

1403, 7. juni. Skeie (Ulstein, Møre og Romsdal)

To menn kunngjør, at Bård Johanssøn og hans hustru Gudrun Torsteinsdatter solgte til Olaf Erlingssøn for 15 mark, så meget som Gudrun eiet i gården Indre Tunheim i Jatmund kirkesogn i Vanylven.

Pergament, alle 4 segl mangler.

En vidisse datert 2. februar 1578 er vedheftet (se under denne dato).

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.8. Nr. 232.

DN nummer, samt katalog-nummer fra Bergens museum står på baksiden av den vedheftete vidissen.

#### UBB Diplom

1406, 1. mars. Uten sted

Øysstein Tollefssøn og Torstein Halvardssøn gjør kjent, at Bård Jonssøn påtok seg på arvingens vegne å svare hustru Ingeborg Trondsatter for retten angående gården Kirkebø, Solvorn i Sogn.

Pergament. 3 seglremmer, men bare 1. og 3. segl bevart. Minst ett seglrem skåret av et tidligere manuskript, siden rester av bokstaver er bevart.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.4. Nr. 757.

Utenom DN, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt en utydelig tekst og en tekst hvor det står: «um Kirkie bøø i Solfærn».

Gave av Ole Elias Holck.

#### UBB Diplom

1408, 27. november. Bråvoll (Ullensvang, Hordaland)

Ivar Eirikssøn frir Halvar Torgeirssøn fra 2 ½ månedsmatsbol i gården Oppheim i Odda sogn i Hardanger.

Pergament, 3 segl henger på.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.5. Nr. 459.

Utenom DN, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt et bumerke i rød farge.

Kjøpt i 1922 fra H.C. Kruger, Skjørsand.

#### UBB Diplom

1409, 21. juni. Uten sted

Tre menn kunngjør, at Thorgils Erikssøn gjør kjent for dem at han hadde solgt til Eilif Arnfinssøn to månedsmatsbol i Orms jord i Eye i Ryggjar sogn i Aurland i Sogn.

Pergament, bare det 3. seglet er bevart.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.4. Nr. 776.

Utenom DN, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum.

Gave av Ole Elias Holck.

#### UBB Diplom

1410, 28. april. Måge (Ullensvang, Hordaland)

To menn gjør kjent at gården Hjelle i Odd sogner er Gamle Tormodssons eiendom, halvt til eie og halvt til odel.

Pergament, alle segl mangler.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.4. Nr. 779.

Utenom DN, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum.

#### UBB Diplom

1410, 16. mai. Onarheim (Kvam, Hordaland)

Gudrid Halbjørnsdatter selger til Bård Sigurdsson 4 månedsmatsbol i gården Gjørvingaseter i Vikør sogn i Hardanger.

Pergament. 1. og 2. av tre seglremmene bevart, men ingen segl. Seglremmer skåret av et annet brev.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.4. Nr. 781.

Utenom DN, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt en fire-linjer tekst om brevets innhold.

Gave av Ole Elias Holck.

#### UBB Diplom

1411, 23. mars. Oslo

Erik Eriksson, lagmann i Oslo, pålegger Sigurd og Olaf, eierne av gårdene Øvre og Nedre Ås i Haslum sogn i Bærum, som trettet om grenseskjellet, å møte på åstedet til sommeren for å motta den endelige dom.

Pergament. Seglet vedhenger. Brevet er sammenheftet med diplom av 1411, 23. juni, som omhandler dette sommermøtet (se under denne dato).

Brevet er utvilsomt falskt: Den første som studerte disse diplomene var Pastor Mørch fra Hurum Prestegard i 1818, som også skrev transkriberingene på papir som er sydd sammen med diplomene. Han oppdaget at diplomet var falskt på bakgrunnen av at Erik Eriksson ikke var lagmann i 1411.

Diplomet er ellers et av tilsammen 53 diplomer som viser direkte til «lovboken», det vil si Magnus Lagabøtes Landslov fra 1274.

Nyere transkribering og oversettelse ved W.F.K. Christie i MS 67-a (No 9).

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.6. Nr. 376.

Utenom DN, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum.

Trolig gave av Biskop Neumann fordi det står et klistermerke med hans navn på baksiden av det sammenføyde diplomet fra 23. juni 1411.

#### UBB Diplom

1411, 29. april. Tunål (Stryn, Sogn og Fjordane)

Eirik Lodingsønn og hans kone Inga selger til Jon Skeggessønn 7 løpsbol i gården Øvre Ås i Flets sogn i Arnefjord i Sogn.

Pergament, alle seglremmene bevart, samt segl 3. og 4.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.4. Nr. 784.

Utenom DN, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt navnet «Guttorm Johannesen Aase», sannsynligvis en tidlige eier av diplomet.

Gave av Ole Elias Holck.

#### UBB Diplom

1411, 23. juni. Ås (Bærum, Akershus)

Sira Tord Jonssønn, prest i Haslum, og seks lagrettemenn i Østre Bærum bestemmer ifølge lagmannens kjennelse og åtte vitners vitnesbyrd grensene mellom Øvre og Nedre Ås i Hasøum sogn i Bærum. Dette utfra en avgjørelse dokumentert i diplomet av 23. mars 1411, som er sammenheftet med dette diplomet.

Pergament. 5 av 6 segl vedhenger Brevet er sammenheftet med 1411, 23. mars, og er sikkert falskt liksom det foregående (se under denne datoen).

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.6. Nr. 378.

Utenom DN, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt et klistermerke med navn «Biskop Neumann», sikkert hans gave.

Nyere transkribering og oversettelse ved W.F.K. Christie i MS 67-a (No 8).

#### UBB Diplom

1413, 10. juli (Knutsvokudag). Bergen

Dette diplomet fra Bergen er et godt eksempel på arkiveringspraksisen i den norske middelalderen. Det inneholder kopier (vidisser) av fire tidligere diplomer, som alle gjelder en mann med navnet Ivan

Erlingsson og eiendommene tilhørende familien hans. Det er rådmennene Olav Toresson og Jon Ivarsson i Bergen som har utstedt vidissen. Verken de opprinnelige dokumentene eller avgjørelsene som ble tatt etter at dette diplommet ble presentert er bevart. Interessant nok er disse ikke kopiert i kronologisk rekkefølge, men som følger: 2. oktober 1341, og 8. mai 1348, 3. juli 1347 og 3. mai 1340. Disse fire brev er registrert i denne katalogen som «Referanser til diplom» under sin opphavelige dato.

Pergament. 2 segl henger ved; det ene nokså vel bevart, det andre svært defekt.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.4. Nr. 789.

Utenom DN, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt en lengre tekst ved Marcus Schnabel fra 1774, og et klistermerke med navn «Sognepreste Rötting», sikkert hans gave.

«Knutsvokudag» er i norsk tradisjon utvilsomt Knut konges dag, 10. juli – ikke Knut hertugs (Knut lavards), 7. januar, som angitt i Diplomatariet.

#### UBB Diplom

1414, 15. mars. Tønsberg (Vestfold)

Jon Kalssøn, lagmann i Tønsberg, dømmer i saken mellom Eyvind Kump og Asgout Sveinungssøn angående Bjorfossen i Heggen skibrede, den sistnevnte til å betale 2 ½ mark i kosthold.

Papir, lagmannens (våpen)segl vedhenger.

Trykt i Diplomatarium B.8. Nr. 254.

Utenom DN, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt en tre-linjer tekst som sier: «um Biør foseni Hegen skyprede».

Gave av Overtollbetjent Christian von Sevahl, ifølge Bergens museum Forhandlingsprotokoll fra 12/12/1842.

#### UBB Diplom

1414, 4. april. Langvin (Innvik, Sogn og Fjordane)

Tre menn gjør kjent at brødrene Simon, Eindrid og Erling Steinbjørnssønner skiftet gården Elde (Rugsund i Davik) mellom seg og la en tredjedel under Myrold (i Ståreim).

Pergament, 2. og 3. seglremmer bevart, men ingen segl.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.6. Nr. 391.

Utenom DN, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt to tekster, én om innholdet og én om bruk i rette i 1705.

#### UBB Diplom

1415, 10. oktober. Måge (Ullensvang, Hordaland)

To menn gjør kjent at Viking Ormsøn og Aslak Sigurdssøn ble forlikt om arven etter Orm Isakssøn i Hardanger.

Pergament, seglene mangler.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.4. Nr. 800.

Utenom DN, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt en lengre tekst ved Marcus Schnabel fra 1774, og et klistermerke med navn «Sognepreste Rötting», sikkert hans gave.

#### Referanse til Diplom

1416, 26. juli. Stavanger

To menn kunngjør, at de på vårtinget på Austrått vitnet for sysselmenn i Ryfylke Ivar Ormssøn, at både Lutsi og Haga (i Høyland) hadde rett til kvernstø og fiskeri i bekken som renner mellom de to gårdar. Førstnevntes eier Gunnleik Gunnarssøn ville nekte Hallvard Tordssøn, som eiet den andre del, retten til den.

Inntatt i vidisse av 1. juli 1443, som igjen er kjent etter vidisse på pergament, datert Lutsi 8. april 1605, hvor også diplomer 1455, 2. mai. Haga; 1458, 5. april. Aldingshaga; og 1479, 21. juni. Stavanger er kopiert: se under disse datoene.

Referansen var ikke inkludert i den første diplomkatalogen.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.9. Nr. 225 (se også nr. 289, 323, 332 og 377).

#### Avskrift av Diplom

1417, dato mangler. Fimreite (Sogndal, Sogn og Fjordane)

Dette diplom er kjent via en defekt vidisse på pergament fra ca. 1600 og det handler om et salg av gardparter i Øvre og Nedre Hallesæter i Arnafjord (Vik i Sogn). Navnet til selgeren er ikke bevart, men det var Augmund Tordson og Ingrid Heladotter som kjøpte gårdpartene.

En Lars Sjursen har skrevet sitt navn under diplomets tekst.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.21. Nr. 278.

#### UBB Diplom

1417, 4. juni. Stavanger

Biskop Håkon i Stavanger gjør kjent for almuen i Eidfjord i Hardanger, at han har betrodd Arnvid Arnvidssøn å innkassere de biskoplige inntekter i sognet og utbytte av innbetalte bøter, samt å påta seg flere juridiske oppgaver.

Pergament, verken segl eller seglrem bevart.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.4. Nr. 803.

Utenom DN, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt en lengre tekst som beskriver diplomets innhold.

#### UBB Diplom

1417, 15. november. Utne (Kinsarvik, Hordaland)

Magnus Assurssøn og Bergulf Hallessøn gjør kjent at Halvard Eirikssøn og Ragna Steinarsdatter solgte til Holgeir Kvikssøn 3 ½ månedsbol i Haugen og Vik i Samla herred i Jondal sogn i Hardanger.

Pergament, begge seglene mangler.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.1. Nr. 655.

Utenom DN, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt to utydelige tekster.

Gave av Ole Elias Holck.

#### UBB Diplom

1418, 2. oktober. Vikøy (Kvam, Hordaland)

To menn bevitner at Torleif Ivarssøn erkjenner at han har solgt til Gamle Tormodssøn 11 spansbol i gården Hjelle i Odda sogn i Hardanger og at han har innkassert betalingen.

Pergament, begge seglene mangler.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.8. Nr. 261

Utenom DN, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt et stor N. 2 som sikkert peker mot tilhørighet sammen med et annet diplom. Se diplom datert 1410, 28. April fra Måge (Ullensvang, Hordaland) (DN B. 4 Nr. 779) som refererer til samme gården.

#### UBB Diplom

1421, 11. mai. Torsnes (Jondal, Hordaland)

To lagrettemenn i Jondal sogn i Hardanger gjør kjent at Bård Sigurdssøn og Arnfinn Jonssøn ble forlikt om delingen av Kvenurd og Arnfinnsteigen i Jondal.

Pergament. Begge seglene mangler, men remmene er bevart.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.8. Nr. 265.

Utenom DN, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum.

#### UBB Diplom

1422, 3. april. Tandar (Ringsaker, Hedmark)

To menn gjør kjent at Tord Narvessøn solgte til Narve Ogmunddøn begge Rustad-gårdene i Ringsaker i Hedemark.

Pergament, begge seglene bevart.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.4. Nr. 817.

Utenom DN, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt to tekster, en fra 1430 og en fra 1775.

#### UBB Diplom

1424, 19. mars. Raustad (Vinger, Hedemark)

To lagrettemenn kunngjør, at Hallvard Pålssøn solgte til Hallvard Tordssøn sin del i Berge sogn i Solør samt sine fordringer på Østre Hokkås, som Joar Gudthormssøn hadde hevdet, samt at han innkasserte betalingen.

Pergament, uten segl.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.8. Nr. 270.

Utenom DN, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt en utydelig tekst som kanskje viser til at diplommet var gave av kaptein i marinen J. Meyer.

#### UBB Diplom

1424, 8. april. Stavanger

Biskop Håkon i Stavanger kvitterer Arnvid Arnvidssøn for seks års forpakning av de fastsatte biskoplige inntekter i Eidfjord sogn i Hardanger.

Pergament, biskopens segl mangler.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.4. Nr. 823.

Utenom DN, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt en lengre tekst ved Marcus Schnabler som beskriver innholdet i diplommet.

#### UBB Diplom

1425, 6. mai. Uten sted

Odd Herjulfssøn selger, sammen med Torald Åsmundssøn, sin del i gården Godinagerde i Sandeid sogn i Vikedals skibrede (Ryfylke) til Sigurd Rolfssøn.

Pergament, våpenseglet henger ved.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.4 Nr. 826.

Utenom DN, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum.

#### UBB Diplom

1425, 22. juli. Haaland (Grindheim, Vest Agder)

Torkel Eirikssøn selger til Eilif Gunnarssøn hele gården Håland i Grindheim sogn for 5 merker gull.

Pergament. 1. og 3. segl henger på, seglremmer til 2. segl. Alle remmene bevarer bokstaver fra det opprinnelige manuskriptet de ble skåret av.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.6. Nr. 424.

Utenom DN, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum.

#### Referanse til Diplom

1426, 28. september. Ulvestad (Volda, Møre og Romsdal)

Bård Bårdson kunngjør at han har solgt gården Dahle i Volda til Svein Erlingsson, og har fått betalingen for den.

Etter vidisse på pergament, datert Dale (Volda) 6. juni 1609 (se under denne datoen).

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.6. Nr. 428.

#### UBB Diplom

1428, 8. desember. Dale (Sogn og Fjordane)

Hafer Styrkarssøn og Omund Eysteinssøn, lagrettemenn i Sogn, kunngjør et endelig vitnesbyrd om den mishandling som Asbjørn Olafssøn hadde høvet mot Sigrid Eilifssdatter.

Pergament, uten segl.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.1. Nr. 722.

Utenom DN, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, et klistermerke med giverens navn, «Cancellieraadinde H.M. Christie», samt flere utydelige tekster.

#### UBB Diplom

1430, 28. januar. Opedal (Ullensvang, Hordaland)

To menn gjør kjent at Eiulf Kolbjørnssøn, Arne og Sigurd Sigurdssønner og Gudrid Torsteinsdatter solgte til Viking Ketilssøn deres part i et månedsmatsbol i gården Hovland i Ullensvang sogn.

Pergament, begge segl henger ved.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.4. Nr. 841.

Utenom DN, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt en lengre tekst ved Marcus Schnabler som beskriver innholdet i diplommet.

Gave av Ole Elias Holck.

#### UBB Diplom

Før 1430, første dagene i desember. Vossevangen (Voss, Hordaland)

Seks lagrettemenn fastsetter åboten for Rogne på Voss til 4 kyrlag, som brukeren Gerund og hans sønn Torkjell skal svare Odd Botolsson.

Diplomet er datert «manedagen før Niclasmesso» (6. desember), uten år. Det sannsynlige årstallet er basert på antakelse i Diplomatarium Norvegicum B.4. Nr. 845 at Odd Botolsson var død i 1430.

Pergament. Spor av hull til 3 seglremmer, men ingen segl bevart.

Diplomatarium Norvegicum B.4. Nr. 845.

Utenom DN, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum.

Avskrift ved Christie i ubb-ms-0067-a, Nr 7.

#### UBB Diplom

1431, 26. februar. Vikøy (Kvam, Hordaland)

To menn bevitner at et halvt månedsmatsbol med hage i gården Vik i Samland herred alltid har vært søstrene Turid, Astrid, Gudrun og Sigrid Haldorsdøtres fedregods, og at det var solgt til Orm Trondssøn med disses ombudsmenns samtykke.

Pergament, seglene mangler.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.4. Nr. 848.

Utenom DN, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt en utydelig signatur, sikkert av en tidligere eier.

Gave av Ole Elias Holck.

#### UBB Diplom

1431, 20. juni. Bergen

Fire lagrettemenn i Nordfjord gjør kjent at på lagtinget i Bergen tilfalt gårdene Hammer og Berge i Utvik sogn i Nordfjord Peder Humble.

Pergament, alle 4 segl mangler.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.2. Nr. 706.

Avskrift av originalen er vedlagt.

#### Avskrift av Diplom

1483, 23. juli. Nidaros

Kong Hans tar kapitlet i Trondheim under sin beskyttelse og bekrefter tidligere kongers privilegier.

Avskrift på papir ved major Niels Alstrup Dahl, "af Schønings Beskrivelse over Trondhjems Domkirke".  
Avskrevet sammen med diplom datert Elfsborg, 2. juli 1455, og innlagt under ubb-ms-067-b-014.  
Originalen var den gang i Trondhjems Stiftskiste (seinere Trondhjems Centralarkiv).

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.6. Nr. 592.

#### UBB Diplom

1484, 8. april. Innvik (Vik) Nordfjord (Sogn og Fjordane)

Tolv menn i Vik i Nordfjord gir Sunniva Steinbjørnsdatter det skussmål at hun alltid har vært en hederlig og bra kvinne i ord og gjerning.

Pergament. Seglene mangler, men remmer til 1 segl.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.4. Nr. 996.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt to korte utydelige tekster, sannsynligvis signaturer av tidligere eiere.

#### UBB Diplom

1484, 11. mai. Bergen

Andreas Janssøn leier til Bernt Sutman, Klaus Eberling og Klaus Janssøn tomten som bakerhusene står på og en kålhage for 4 gylden årlig.

Pergament. Deler av alle fem seglene (hvorav 2 våpensegl) henger på.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.4. Nr. 998.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt to signaturer av tidligere eiere, en utydelig tekst, og to tekster fra senere bruke i retten i 1647 (?) og 1713.

#### Avskrift av Diplom

1486, 18. oktober. Bergen

Biskop Hans, lagmannen og rådmennene i Bergen kunngjør en avtale som borgerne i byen hadde gjort med ridder Jon Smør, om at de "for Ild skyld ville legge nogen Grunder øde". Datert Anno Domini Mdlxxxvj, die sanct Euangeliste".

Avskrift på papir fra begynnelsen av 18. århundre, etter en vidisse av 28. oktober 1562: se under denne dato. Avskrevet sammen med en taksering av grunnleien for "Die funf ode Grunde" fra 1633, og Erik Rosenkrantz' grunnbrev på de samme fem grunner, av 21. juni 1562; alt innlagt under sistnevnte dato.

Fra Koren-Wibergs manuskriptsamling. Trykt i Ckr. Koren-Wiberg: Det hanseatiske museums manuskriptsamling, Bergen 1926, s. 30; her datert 1487 (trykkfeil?).

#### UBB Diplom

1488, 15. september. Nattedal (Seljord, Telemark)

Fire lagrettemenn kunngjør, at hr. Odd Alfssøn (av tre Roser), fogd over Skidesyssel len, på Tolf Pederssøns bønn fritok Harald Toressøn for tiltale fordi han var med å gripe Lidvard Aslakssøn som hadde fått kongsdag, dog på den betingelse at han igjen skulle oppgi sin anklage mot Tofsbrosbror Tofe, som hadde slått Haralds far i hjel.

Pergament, 3 par seglremmer uten segl.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.10. Nr. 267.

Ett år senere Lidvard Aslakssøn skal drepe en mann i Sogn. Se diplommet fra 1489 (?), 6. mai. Skien (Deichmann Biblioteket) i Dipl. Norv. B.1. Nr. 961.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt en utydelig tekst med store bokstaver på toppen.

#### UBB Diplom

1493, 1. juni. Tvilde (Voss, Hordaland)

Fire lagrettemenn på Voss gjør kjent, at Viljam Olafssøn solgte til Laurens Torsteinssøn 4 månedsmatsbol i Tvilde i Vinje åtting i Vangen sogn på Voss og mottok betaling for dette. Pergament, 4 par seglremmer uten segl.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.6. Nr. 618.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt en tekst om innholdet og en signatur av Anders Kythe, sannsynligvis en tidligere eier.

#### UBB Diplom

1495, 5. februar. Bergen

Abbedisse Birgitta Ølreksdatter og Lafrans Olafssøn, confessor generalis i Munkeliv kloster, bygslet bort en av klostrets tomter til kamper Klaus, fisker Hans og fattig Jokim og etterkommere mot 10 skilling årlig i tomteleie.

Pergament, begge segl henger på.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.1. Nr. 982.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt et klistermerke med navnet «Bogbinder Beyer» og en kort tekst signert av ham, åpenbart den tidligere eieren.

En avskrift ved W.F.K. Christie ligger i Ms 67 a/ 1.

#### UBB Diplom

1495, 12. april. Eigeland i Liknes (Kvinesdal, Vest-Agder)

Tre lagrettemenn i Kvinesdal kunngjør en overenskomst mellom Svein Nilsson og Gunnstein Torjulfsson. Gunnstein skal beholde halvparten av Ask (i Rennesøy, Ryfylke) fordi han underholdt Sveins kone Ingeborg Toraldsdatter, som hadde flettført seg til han. Derimot skal Svein beholde det som Ingeborg eide i England etter sin far.

Pergament. Hull til 3 seglremmer, men verken de eller seglene er bevart.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.6. Nr. 622.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt et en rekke av åtte-formede tegn på plica.

#### Avskrift av Diplom

1497, (4. mars) 17. april. Torsnes (Hordaland), Jondal?

Biskop Gottskalk på Holar (Island) kunngjør at han har vært på Torsnes i Sunnhordaland i ombud for sin mor, Herborg Bårdsdatter, og sine brødre Peter og Guttorm herborg og Gyrid Bårdsdøtre, og deres etterkommere. Diverse gårder og gårdparter oppregnes.

Avskrift på papir ved major Niels Alstrup Dahl, "efter Original Documentet" (ubb-ms-067-b-087).

Avskriften er attestert av Christie: "Copiens nøjagtige Overensstemmelse med Originalen bekræfter W.F.K. Christie". Originalen er nå tapt (?).

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.21. Nr. 672.

#### UBB Diplom

1498, 6. desember. Aurland (Sogn og Fjordane)

To lagrettemenn i Sogn kunngjør, at Bård Sigurdssøn solgte til Hallvard Eilifssøn et halvt månedsmatsbol i Ytre Øyum i Rygge (nå Vangen) sogn i Aurland prestegjeld og mottok betaling for dette.

Pergament, to av tre seglremmer med rester av segler henger på.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.8. Nr. 442.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum.

### 1500-1599

#### Avskrift av Diplom

1502, 18. april. Bergen

Hans, biskop i Bergen, Christiern, prost ved Apostelkirka, og fire rådmenn i Bergen dømmer i en sak mellom Margrethe Ivarsdotter og Torleiv Benkestokk. Margrete klager over at Torleiv har tatt hennes landskyld av Sebjørntun og Ytstetun i Rønnøy i Gaupne (Luster). Hun legger fram et beseglet «Doms brev» som viser at hun har retten til godset, og vinner dermed saken.

Papiravskrift fra ca. 1830 (?).

Avskriften ligger i Ms 1030. Den kan opphavlig ha hørt sammen med en stor samling papiravskrifter (etter major Nils Griis Alstrup Dahl og andre), som nå finnes i Ms 67 b.

Ingen opplysninger om originalen er kjent. Ifølge teksten skulle Margrete Ivarsdotters eldre domsbrev være «dette brev vedhæftet»; men det er ikke blitt avskrevet.

Brevet er datert «mandagen nest efter Tiburtii». Den mest kjente Tiburtius-messedagen er 14. april. En annen Tiburtius ble feiret 11. august; mandagen deretter ville evt. være 15. august.

Utrykt

UBB Diplom

1504, uten dag. Haugum i Valle (Setesdal, Aust Agder)

To lagrettemenn i Råbyggelaget kunngjør, at Gunne Torgilssøn solgte til Byulf Ulfssøn 5 teiger i Haugum og mottok betaling for dette.

Pergament, begge seglene mangler.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.6. Nr. 636.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum.

Referanse til Diplom

1504, 26. februar. Bergen

Hans (Theiste), biskop i Bergen, Christen Pederssen, prost ved Apostelkirken, Henrik Bagge, høvedsmann på Kongsgården, og lagmann Erlend Frak tilkjenner Eilif Andorssøn en grunn ved navn Bratten som ligger ved Bryggen, som hans far hadde pantsatt til Laurits Ingessøn, rådmann i Bergen, og som denne hadde skjenket til vår frues alter i Korskirken. Det som Eilif eiet ovenfor skjøtstuen på søndre side av gården, ga han til det nevnte alter.

Det originale pergamentdiplomet er kjent fra vidisse datert 11. februar 1656. Bergen (se under denne datoen).

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.9. Nr. 458.

Referanse til Diplom

1504, 15. september. Bergen

Erkebiskop Gaute i Trondhjem, biskop Hans i Bergen og prost Christen Pederssen ved Apostelkirken tilkjenner på grunn av en ulovlig betingelse ved pantsettelsen, Eilif Andorssøn hans odelstomt Bratten ved Bryggen i Bergen som hans far Andor Nilssøn pantsatte til Laurits Ingessøn, som igjen hadde gitt den til vår frus alter i Korskirken. Alteret hadde siden innkassert hele grunnleien. Av denne grunnleien ga nå Eilif alteret to Bergargylden som en årlig og evig rente.

Det originale pergamentdiplomet er kjent fra vidisse datert 11. februar 1656. Bergen (se under denne datoen).

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.9. Nr. 459.

#### UBB Diplom

1505, 14. oktober. Åmli, Aust Agder

Asbjørn Nilssøn, lagrettemann i Aust Agder, innberetter til Kong Hans omstendighetene ved Aslak Nilssøns vådedrap på Amund Bjørnssøn.

Pergament, seglet mangler.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.4. Nr. 1044.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum.

#### UBB Diplom

1507, 2. mars. Tønsberg

Lagmann Jon Jonssøn, byfogd Ingvar Olssøn og rådmann Lasse Jenssøn i Tønsberg gjør kjent at Jens Laurensøn solgte til Åsmund Ågessøn og hans sønn Heming hver halvdel i Nordre Gautegård i St. Peters sogn i Tønsberg.

Pergament, alle tre seglene henger på.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.4. Nr. 1047.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum.

#### Avskrift av Diplom

1507, 13. september. Bergen

Erkebiskop Gaute Ivarsom og biskopene Eiliv i Stavanger, Anders i Oslo og Andor i Bergen overdrar Nonneseter kloster i Bergen med alle tilliggende jordeiendommer til St. Antonii- brødrene i Bergen. Jordgodset oppregnes.

Avskrift på papir fra 1600-tallet utført og bekreftet av Samuel Johannis, notarius ved Bergens domkapitel.

Avskriften ble også brukt i retten på 1700-tallet.

Det finnes også avskrifter utført på Bergens museum ved Niels Griis Altrup Dahl (ubb-ms-0255-iii-041)-

Vedlagt: korrespondanse med Norsk historisk kjeldeskriftinstitutt og Statsarkivet, fra 1961 og 1981, om de forskjellige avskrifter av dette diplom.

#### Avskrift av Diplom

1508, 31. mars. Nidaros

Erkebiskop Gaute i Nidaros klager til Kong Hans over at hertug Christian har fengslet biskop Karl av Hamar og tatt hans gård under påskudd av at biskopen har vært med på bondereisningen på Hedemark.

Avskrift av major Niels G.A. Dahl i ubb-ms-0067-b-38a. Originalen befinner seg i Det Danske Geheimarkiv.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.8. Nr. 471.

#### Avskrift av Diplom

(etter 1508, 18. juli) (Kjøbenhavn)

Kong Hans` svar på erkebiskop Gautes klage over at hertug Christian hadde fengslet biskop Karl i Hamar. Kongen svarer at biskopens sak vil bli tatt opp av hans dommere.

Avskrift av major Niels G.A. Dahl i ubb-ms-0067-b-38b. Originalen befinner seg i Det Danske Geheimarkiv.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.8. Nr. 473.

#### UBB Diplom

1509, 24. november. Mainland (Shetland), Melby (Sandness, Walls parish)

Fire lagrettemenn "I Voghum" (Walls) i "Hietlande" (Shetland) kunngjør at Guttorm Nilson, lagmann i Bergen, på tingstevne "I Medalbø a Sandnese" (Melby, Sandness) spurte om noen kjente til Sira Gregorius Ivarsson hadde forbrutt sitt gods til kongen eller biskopen. Dette benektet alle som var til stede.

Pergament. 2 seglremmer, men ingen segl bevart.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.6. Nr. 651

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt en tekst som lyder: «Anno 1609 denn 23 Octobris er vdj rette jndlagt och leuerid paa Thousznes».

#### UBB Diplom

1512, 25. mars. Valle, Aust Agder

Tre lagrettemenn i Råbyggelaget kunngjør, at Ulf Olafssøn byttet til seg deler av gårdene Brattetveit og Kvestad i Setesdal som tilhørte Ketil Torgerssøn mot deler av gårdene Rygstad og Våg.

Pergament, alle 3 segl mangler.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.6. Nr. 656.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum.

#### UBB Diplom

1512, 6. oktober. Bergen

Gaute Ivarssøn selger til sin svoger Hans Krukov og hustru Sunniva Eidridsdatter (Rostung) sin del i gårdene Frøysvik og Njøs i Sogn (jordgods til Sunniva Eidridsdatter er undersøkt i en arvesak fra 1524, jfr. Dipl. Norv. B.1. Nr. 1068).

Pergament, remmer til 1. segl og rester av 3. segl.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.1. Nr. 1068.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt en utydelig tekst om senere bruk i retten i 1612 (?).

Gave av Ole Elias Holck.

#### UBB Diplom

1513, 26. mai? Alstadhaug (Skogn, Nord Trøndelag)

Morten Lassesøn og hans hustru Sigrid Gestdatter samt hennes bror Eystein Gestssøn bekrefter at de har solgt til broren og svogeren Amund Gestssøn deler av garden Hallan ved St. Egidius kirke i Værdal og at de har mottatt betaling for dette.

Pergament, segl 2. (våpensegl), 3. og 4. (bomerker) henger på, samt 1. seglrem.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.8. Nr. 480.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt en tekst som lyder: «Breff paa j span y Halle ligendis y Verdalen».

Gave av Ole Elias Holck.

#### UBB Diplom

1514, 8. mars. Vossevangen (Voss, Hordaland)

Tolv lagrettemenn på Voss frikjenner styrk Torgeirssøns to sønner på Rogn for et rykte på bygden om at de skulle ha voldt døden til en fattig mann.

Pergament. Alle 12 segl mangler, men rester av 10 seglremmer henger ved.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.4. Nr. 1066.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum.

Gave av Ole Elias Holck.

Avskrift av Diplom

1514, 25. juli. Oslo

Kong Christian I tar Trondhjem domkapitel under sin beskyttelse, og stadfester de tidligere privilegier det har hatt når det gjelder folk og gods.

Avskrevet av major Niels G.A. Dahl. Avskriften ligger i ubb-ms-067-b-015.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.13. Nr. 175.

UBB Diplom

1517, 1. august. Oslo

Kong Christian II gir ordrer til at Amund Tharaldssøn, som har begått uforsettelig drap, blir landsforvist. Derimot får hr. Nils, som begynte slagsmålet, hverken kongsdag eller blir landsforvist.

Pergament, seglet mangler.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.15. Nr. 147.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt informasjon: «Kjøbt: Stavanger 14-2-86».

UBB Diplom

1520, 11. november. Stavanger

Berg Eyulfssøn bekrefter at hans bror Endrid Eyulfssøn har kjøpt 1 ½ månedsbol i Vormestrand av ham og betalt ham for dette.

Pergament, alle 3 segl mangler.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.6. Nr. 680 (datoen her angis som 10. november).

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt tre tekster, den ene vitner bruk i retten i 1626.

UBB Diplom

1521, 13. mars. Huseby (Vanse, Vest Agder)

Lagmann Benkt Hemingsøn på Agdersiden og fem lagrettemenn på Lista dømmer mellom på den ene siden fogd Peter Kørning på Lista, som møtte på vegne av Are Markussøn og hans hustru Geirlaug Sveinsdatter, og på den andre siden lagmann Jon Torgerssøn i Råbyggelaget, som møtte på

vegne av Gunstein Torkelssøn. Domsavsigelsen gjaldt gårdene Ask på Mosterøy i Ryfylke og Øvre Eigeland i Kvinesdal.

Pergament. 1. og 2. segl henger på, dessuten rester av tre seglremmer til.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.6. Nr. 682.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt en tekst som lyder: «mdxxj lagmandz breff ffor Ask».

#### UBB Diplom

1523, 26. januar. Sunnanå (Vikedal, Rogaland)

Presten i Vikedal, Ivar Karlssøn bevitner sammen med to andre menn, at Sven Sigurdssøn solgte en jordpart i Vormestrand, Bekke og Dysje i Vikedal til Endrid Eyulfssøn.

Pergament. Alle 3 segl mangler, men seglremmer til 2 segl henger ved.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.6. Nr. 684

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt tre tekster Den ene lyder: «breff om Diszie». De andre to vitner bruk i retten i 1633 og 1643.

#### UBB Diplom

1524, 24. mai. Deventer (Nederland)

Rådet i Deventer skriver til oldermennene ved Kontoret i Bergen om en eiendom på nordsiden av St. Peters kirkegård i Bergen, som Deventer-borgeren Arnt ten Marssche hadde kjøpt av Marquart Lange.

Pergament, uten segl.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.6. Nr. 692.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum.

#### UBB Diplom

1524, 28. mai. Bergen

Ivar Jonsson erkjenner å ha solgt 1½ månedsmatsbol i Skeide i Vikør sogn til Olaf Monsson og hans hustru, og å ha mottatt betalingen.

Pergament. Segl 1., 2., og 3. nesten komplette, med 4. segl og seglrem er falt av.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.6. Nr. 693.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt utydelige signaturer av sannsynligvis tidlige eiere.

#### UBB Diplom

1528, 27. juni. Lübeck

Borgermestere og råd i Lübeck stadfester en overenskomst mellom Hans Surland og hans kompanjong Jurgen Stuke på den ene side og Jurgen Gawessow på den annen side. Overenskomsten gjelder kjøpet av en kjømannsstue i Bergen.

Pergament, rester av seglet henger på.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.6. Nr. 704.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum.

#### UBB Diplom

1529, 2. november. Bergen

Biskop Olav i Bergen gir som lensmann i Hardanger, kvittering på kongens vegne for å ha tatt imot drapsbøter fra Amund Erlingssøn som drepte Gunhild Thomasdatter, og for bøkene fra hans far Erling Arnessøn som var atvistemann.

Pergament, seglet mangler.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.8. Nr. 615.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum.

Gave av Ole Elias Holck.

#### UBB Diplom

1530, 15. september. Stavanger

Trogels Amundssøn, abbed på Utstein, selger klostrets gård Kokshus i Stavanger til Nikolas Klaussøn. Den var kjøpt av Gudrun Koks i abbed Erengisls tid, men måtte nå selges på grunn av nød og tap.

Pergament, seglet mangler.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.4. Nr. 1094.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt en kort tekst om innholdet som lyder «Bref for garden j Staffvanger»; en lengre tekst skrevet av Marcus Schnabel i 1775; to teksster om senere bruk i retten på 1600-tallet; og en utydelig tekst.

Major Dahls gave. Oversettelse ligger i ubb-ms-067-b-084.

#### Avskrift av Diplom

1531, 11. april. Austråt (Ørlandet, Sør Trøndelag)

Abbed Mattis på Tautra gjør kjent at han har lånt 100 lodd sølv for å betale gjeld til erkebiskop Olav. Derfor har han måttet pantsette deler av klostrets jordgods og selge et nytt hus ved klostret til hr. Nils.

Avskrevet etter Gerhard Schiønning's avskrift av riksarkivar C. Lange 9.7.1845.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.11. Nr. 566.

#### Referanse til Diplom

1531, 9. oktober. Bergen

Ingerd Ottesdatters grunnbrev på Nordre Gullsko i Bergen. Dokumentet signeres slikt: "Gegenwärtige Copia concordiret cum vero Originali attestor/ C.W. Hoeltich, secretarius".

Avskriften dateres fra perioden mellom 1701 og 1718 da Christian Wilhelm Höltich var sekretær for det tyske hansekontoret i Bergen.

Avskrevet sammen med Erik Rosenkrantz' grunnbrev på Nordre Gullsko av 20. januar 1563 (se denne dato).

Papiravskriften tilhørte Koren-Wibergs manuskriptsamling.

Trykt i Chr. Koren-Wiberg: Det hanseatiske museums manuskriptsamling, Bergen 1926, s. 30.

#### Xeroxkopi av et diplom

1533, uten dag. Enes (?) (Kvinnherad, Hordaland)

Tre lagrettemenn i Kvinnherad kunngjør, at Haldis Toredotter ga bort til sin farbror Sjurd Davidsøn sin part i Aksdal som ligger i Karmsundet.

Originalen på papir (?) tilhører lærer Sjurd Røyrvik, Norheimsund (sist bekreftet i 1969).

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.23. Nr. 353. Her står det at originalen er i UBB, som er feil.

Maskinskrevet avskrift vedlagt.

#### UBB Diplom

1534, 8. juli. Vossevangen (Voss, Hordaland)

Seks lagrettemenn på Voss stadfester, at Lars (Laurents) Torsteinssøm for 31 år siden kjøpte 4 månedsmatsbol i Tvilde og like meget i Mula i Vangen sogn på Voss av Viljam og Arnfinn Erlingssønner samt deres svoger Bård. Disse begynte nå å påtale at salget var usømmelig for hedersmenn.

Pergament, alle segl mangler.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.6. Nr. 723. Her står det at det finnes levninger av alle 6 seglremmene, som kanskje var korrekt i 1863/4, selv om i den eldre diplomkatalogen står det at alle seglene mangler.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt en utydelig tekst og et klistermerke med navnet «stiftamtman Christie» som viser at diplomet var hans gave.

#### Referanse til Diplom

1536, uten dag. Ytre Eide (Stryn, Sogn og Fjordane)

Dette brev er ikke fullstendig gjengitt, bare referert i utdrag i et defekt papirbrev (konsept?) fra ca. 1586: se denne dato.

Utrykt.

#### UBB Diplom

1536, 1. mars. Vossevangen (Voss, Hordaland)

Lensmann Torstein Bjarnessøn og fem lagrettemenn på Voss tilkjenner Staffan Haldorssøn 9 månedsmatsbol i Nedre Himle i Bordalen åtting på Voss, som Anna Henriksdatter hadde tilegnet seg.

Pergament. Alle segl mangler, men remmer til 3 segl.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.6. Nr. 727.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum.

#### UBB Diplom

1536, 25. mars. Vossevangen (Voss, Hordaland)

Lensmann Torstein Bjarnessøn og elleve lagrettemenn på Voss tilkjenner Sigurd Askelssøn og hans tre søstre 11 månedsmatsbol i Grimstad i Vikja åtting på Voss, som Olaf Olafssøn, hans brødre og slektning holdt tilbake uten skjellig grunn.

Pergament, alle 12 segl mangler. Diplomet mangler nedre venstre hjørne.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.6. Nr. 728.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt en tekst som lyder: «Bref for xj matabol i Grimestadt».

Gave av gårdbruker Ole Gjerager.

#### UBB Diplom

1537, uten dag. Stavanger

Biskop Hoskuld av Stavanger gir tilbake til Gislaug Sveinsdotter hennes odel i Aske og Vaule (Mosterøy), som en tid har tilhørt bispen.

Pergament, rester av seglet henger på.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.6. Nr. 733.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt en tekst som lyder: «Bref for Ask» og en rekke åtteformede symboler som er gjennomstrukket.

UBB Diplom

1538, uten dag. Sandnes i Bygland (Setesdal, Aust Agder)

To lagrettemenn kunngjør, at Arne (?) Bjørnssøn solgte til Roald Salvessøn stølen Løning i Sandnesdalen i Bygland, og at Åsulf Torbjørnssøn undte Roald det som hans slekt eiet i Sandnesdalen for den skade hans sønn Eyvind hadde tilføyet Aslak Roaldssøn.

Pergament, begge segl mangler.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.6. Nr. 738.

UBB Diplom

1541, 14. mars. Bergenhus (Bergen)

Høvedsmann Tord Rød i Bergen bygsler bort en grunn som kaltes Buklergrunn i Hollenderstredet i Bergen til byfogd Anders Mattissøn og hans hustru Gennit Jonsdatter for to Bergerylden i årlig grunnleie.

Pergament. Seglet mangler, men remmen henger på.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.6. Nr. 748.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt en tekst som lyder: «Jasper Thillemand bockebinder grundebreff» og to uviskete tekster.

Samme grunnen er diskutert i diplommet 6/3 1583, 18/12 1583, 22/5 1622 (se under disse datoene).

UBB Diplom

1541, 16. mai. Kjøbenhavn

Kong Christian III sender ut en forordning om utlendingers handel i Bergen og stadfester til dels byens tidligere privilegier.

Pergament. Seglet mangler, men seglrem henger ved. Remmen har rester av blekk, sikkert gjenbrukt fra et tidligere manuskript.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.8. Nr. 742.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt en tekst som lyder: «Koning Christian den 3 Breff om Privilegiens Stadffestelse, 1541» og flere tekster som vitner om senere bruk i retten mellom 1605 og 1678 (faktisk 34 ganger).

UBB Diplom

1542, 14. mai. Vereide (Gloppen, Sogn og Fjordane)

«Vij efftherscreffne Oluff Sebiørnsøn wor nadh(igs)te herres ffogigg och proust wti nordfiord Her Tue (?) N: spst (: sogneprest?) i gloppe» samt fire (?) lagrettemenn i Nordfjord kunngjør at Sigurd Siurdsøn tok kirkefolket i Vereid til vitne på at han hadde kjøp 15 månedsmatsbol i rand av Oluf Hakonssøn på Fitje. Dette var også bevitnet av folket i Nedstryn på Lunde.

Papir, spor av 6 påtrykte segl. Bruk av to stykker tape på baksiden for å forsterke papir på to vertikale bretter.

Under segl står en senere tekst i 3 linjer. På baksiden er markert tilhørigheten til Bergens museum og dateringen på «Søndag før St. Halvardsdag».

Utrykt i Diplomatarium Norvegicum, men referert i Jakob Aaland: Gloppen-Breim I, 167-168.

Dateringen er usikker: ifølge brev av 1534, 17. mai (?) har Olaf Håkonsson solgt denne parten i Rand til Sjur Sjurdsønns farfar (?) Jon Simonsson. Det samme er opplyst i brev av 30. juli 1587 (Gloppen): se dette brevet og korrespondanse som er vedlagt det.

#### Referanse til Diplom

1542, 20. juni. Bergen

Lagmann Mats Størssøn avgjør en sak mellom Mads Amundssøn og Lars Jonssøn om en laupsleie i ytre tun i Faleide, som Mads gjorde krav på, mens Lars godtgjorde at godset hadde tilhørt hans slekt i 4 generasjoner. Det skal fortsatt tilhøre Lars. - Brevet ble skrevet «paa Brendhe Almindelig» (: Brede allmenning) «thiisdaugh effter Butolphi».

Diplomet er kjent fra en papiravskrift ved Jacob Aaland (omkring 1920?) etter et skinnbrev fra 3. november 1609 som var hos bankkasserer A.H. Faleide i Innvik da den gamle katalogen ble skrevet. Skinnbrevet er en vidisse av et brev datert 20. juni 1575 som er en vidisse av brevet her.

#### UBB Diplom

1543, 18. februar. Ytre-Eide (Stryn, Sogn og Fjordane)

Seks lagrettemenn i Nordfjord bevitner at Nils Kolbenssøn solgte til Anders Torgilssøn en laups leie i Ytre-Eide, og det han eide i Staffrijn (Stauri), og mottok betalingen.

Etter vidisse på papir, utstedt av Anders Hansson og Laurits Pedersson, borgemestre i Bergen, og Christen Schriffuer, byskriver i Bergen. Vidissen er uten dato, men det må stemme fra omkring samme epoke som 1543 diplommet som er kopiert.

Spor av 3 vokssegl.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.21, Nr. 870 (for originalen) & 948 (for vidissen).

Ufullstendige BM-nummer på baksiden, samt en kort tekst som markerer stedet brevet refererer til.

Muligens gave ved Jakob Aaland.

#### Avskrift av Diplom

1543, 29. august. Ytre-Eide (Stryn, Sogn og Fjordane)

Mats Størssøn, lagmann i Bergen, og tolv andre lagrettemenn i Nordfjord kunngjør at de etter ønske av «fornumstig suend Pawel Vendelbu» har gått grensepågang mellom Elling Oluffsøn og Olle Torkellsøn.

Ubekreftet avskrift på papir, visstnok fra 16. århundre.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.21 nr. 880.

Muligens gave ved Jakob Aaland.

#### Avskrift av Diplom

1544, 25. januar. Bergen

Høvedsmann på Bergenhus, Christoffer Huitfeldt og superintendent Geble Pederssøn bestemmer at Rygge kirke i Aurland, Henne kirke i Leikanger, Hval kirke i Stedje og Bø kirke på Framnes i Os skal nedlegges på grunn av at de er forfalt og dertil ligger nær ved andre kirker. Deres inntekter skal legges inn under Korskirken i Bergen.

Brevet 1544 er kjent fra avskrift på pergament, uten segl, signert ved Kong Fredrik II den 8. mars 1574. Det er usikkert om 1574 var åroduksjonsdatoen for pergamentet. Det har tilhørt Korskirkens arkiv.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.9. Nr. 763.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt to tekster som beskriver senere kopiering av Kong Fredrik II's stadfestelse.

#### UBB Diplom

1544, ca. 30. november. Bergen

Fire rådmenn og en borger i Bergen gjør kjent at de, etter borgermesterens og rådets anmodning, verdsatte Gertrud Bakerkones gård, som Halstein Jonssøn ville kjøpe, til 150 Bergergylder, men kjøpesummen ble derpå nedsatt til 100 Bergergylden grunnet opplysninger som Halstein hadde gitt.

Papir, alle 5 påtrykte segl er falt av.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.6. Nr. 757.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt to tekster som beskriver innholdet og et klistermerke med navnet «Sogneprest P.H. Hertzberg», som donerte brevet til Bergens museum.

#### UBB Diplom

1545, uten dag. Valle (Aust Agder)

To menn kunngjør at de var til stede ved en overenskomst mellom søstrene Gunhild og Gro Sigurdsdøtre. Overenskomsten gjaldt deres fedrearv i Helle i Setesdal.

Pergament. Begge segl mangler, men rem til 1 segl henger ved.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.6. Nr. 762.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum.

Xeroxkopi av et diplom

1545, 18. februar. Guddal (Kvinnherad, Hordaland)

Eskil Olaffsøn og Helge Olaffsøn, lagrettemenn i Sunnhordaland, samt Jon Staffansøns svarte Olaff Ottesøn at Dagfin Tostensøn og hans to brødre, Eskil og Odd, hadde en frenke ved navn Marit Håvardsdatter, som eiet gården Øvsthus på Varaldsøy, og at Dagfin, som den lengslevende av brødrene, arvet Øvsthus etter hennes død.

Originalen på papir tilhørte til 1969 lærer Sjur Rørvik, Norheimsund.

Maskinskrevet avskrift vedlagt samt brev 27.8.1969 fra Norsk historisk kjeldeskriftinstitutt.

Referanse til Diplom

1545, 22. juni. Bergen

Niels Berildsøn, befalingsmann på Bergenhus, vepneren Trond Benkestokk, og lagmann Mats Størssøn stadfester delingen av garden Øvre Tveit i Standvik mellom svogrene (?) Anbjørn Arnesøn, Osmund Kjeldsøn og Ole Alfsøn, etter at Anbjørn hadde klaget over delingen.

Etter avskrift inntatt i en underrettsdom av 8. juni 1654 (se denne dato), avsagt av sorenskriver i Sunnhordaland Christen Bertelsøn og tolv lagrettemenn, om grensene mellom de forskjellige eierne på Tveit.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.16. Nr. 619.

Kjøpt 1922 av Krüger, Sjørsand i Fusa.

UBB Diplom

1545, 24. juni. Steinsvikholm (Nord Trøndelag)

Prosten på Strinda, Peter Audleifssøn tillater etter ordre fra høvedsmann Tord Rød på Steinsvikholm, at Østen i Saksvik kan gifte seg med en kvinne, som er beslektet med hans forrige hustru i fjerde ledd, da denne grad av slektskap ikke er forbudt ifølge kirkeordinansen.

Pergament, seglet mangler.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.6. Nr. 760.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt noen utydelige signaturer (?).

#### UBB Diplom

1547, uten dag. Valle (Aust Agder)

To lagrettemenn i Setesdal gjør kjent, at Agvald Torleifssøn solgte til Torald Roaldssøn 2 ½ markbol i Nordre Home og mottok betaling for dette. Retten til å innløse dette ble forbeholdt Torleif Torleifssøn.

I 1559 kom Agvald og Toralds sønn i strid, men de fikk i stand forlik som beskrives i diplommet fra Kvamme i Valle (Aust Agder) datert 14. Juni 1559 (se under denne datoen).

Pergament, rester av 1. segl.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.6. Nr. 766.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt av tidligere eiere (?).

#### UBB Diplom

1547, 24. august. Eigeland (Kvinesdal, Vest Agder)

Lagmann Jon Simonssøn i Agder stadfester lagmann Nils Klaussøns kjennelse, som går ut på at Torald Torlakssøn skal arve etter sin svigermor Jorun Torgildsdatter gårdene Hårikstad og Berge samt det sølvet, som ikke ble tatt med i felleseie ved hennes bryllup.

Pergament. Seglet mangler, men remmen henger ved.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.4. Nr. 1124.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt av tidligere eiere (?).

Gave fra Fru kansellirådinne Christie.

#### UBB Diplom

1548, uten dag. Vik (Sogn og Fjordane)

Fire brødre i Leikanger erkjenner at Iver Brianssøn (?) og Olaf Helgessøn har mottatt og gjort riktig regnskap for en arv etter deres avdøde søster Ingeborg på Søndrol i Valdres samt at Iver har fått betaling for dette i form av jordeiendom.

Pergament. Alle 3 segl mangler, men rem til 1 segl henger ved. Et 4. hull tyder på at brevet har vært forbundet med et annet.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.9. Nr. 768.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum.

#### UBB Diplom

1552, uten dag. Gjerpeland (Lardal, Vestfold)

Tre lagrettemenn kunngjør, at Gunnar Eyvindssøn solgte til Alf Jonssøn og hans hustru Gunvor et ørtugland og 5 øresbol i Søndre Gjerpeland i Lardal og at han mottok betaling for dette, pluss at han et år i forveien hadde solgt dem like meget i samme gård.

Pergament, alle 3 seglene mangler. Den øvre venstre delen av dokumentet er revet.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.6. Nr. 775.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt en tekst som lyder: «breff for ørtogeland och v øris bool y synste Geppeland».

#### UBB Diplom

1552, 28. august (?). Vevring kirkegård (Vevring, Sogn og Fjordane)

Presten i Førde, Truls Laurssøn kunngjør, at Endrid Erlingssøn på Apneseter etter gudstjenesten fikk tre hederlige menns vitnesbyrd om at gården Insteinstad i Jølster var rette odel til Eindrids far.

Pergament. Uten segl, men 2 seglremmer henger ved. To skrevne bomerker er satt på slutten av diplomets tekst.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.6. Nr. 774.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt et par utydelige tekster som viser at brevet ble senere brukt i retten.

#### UBB Diplom

1553, 30. april. Bergen

Henrik Olssøn og hans hustru Dorethe Lauritsdatter selger til Torsten Olssøn og hans hustru, en søster av Dorethe, halvgården Børøya i Moster sogn i Sunnhordaland og en ødegård på Bremnes og mottar betaling for dette.

Pergament, 2 segl (bomerker) og 1 seglrem henger på.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.6. Nr. 778.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt to tekster som lyder: «kiobe breff for halff Berønn» og «20 Juni 1608 er Brevet læst paa Lagthingshuset i Bergen».

#### Xeroxkopi av et diplom

1554, uten dato. Lyngdal (Foss, Vest-Agder)

To lagrettemenn i Lister len, Sigbjørn Henseson og Ånunde Gamalson, henviser en eiendomsak mellom "Biermod paa Fosse" (Bjermod Torsteinsson) og Tolleif Toreson til "thet fyrste lagting nest kommandis" i 1554.

Xeroxkopi etter original på papir, tilhørende Ove Knutsen, Ture Nermanns vei 175, Fyllingsdalen.

Notat fra 30. april 1969 ved Mattias Tveitane: Kunstmaler Reidar Smith Jansen, Bergen, opplyser (april 1969) at han i sin tid har kjøpt brevet av nå avdøde tannlege Steinar Messel, Bergen. Smith Jansen har så latt det gå videre til nåværende eier, Ove Knutsen. Gjennom tannlege Messel kan provensiensen antakelig føres tilbake til Mæsel i Finsland.

I originalen, rester av 2 seglavtrykk i grønt voks.

Utrykt i DN.

Om striden mellom Bjermød Torsteinsson og Tolleif Toreson jfr. Årsskrift for Agder historielag 1962/63, s. 28 ff.

#### UBB Diplom

1554, 5. juni. Stavanger

Superintendent i Stavanger, Jon Guttormssøn, vepner Trond Ivarssøn og lagmann i Stavanger, Laurents Hanssøn aviser en dom mellom Sigmund Torleifssøn på hans svigermors Geirlaug Sveinsdatters vegne og Arnbjør på Jill angående gården Vaule i Ask skibrede (Mosterøy herred). Vaule var Geirlaugs odel og var solgt til kannik Truls, Arnbjørns bror, av hennes mann Arne Markussøn. Nå tilkjennes Geirlaug retten til gjenløsning.

Pergament, rester av 2. og 3. segl henger på.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.6. Nr. 782.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt noen utydelige signaturer (?).

#### Referanse til Diplom

1555, 20. juni. Bergen

Mats Størssøn, Bergens og Gulatings lagmann, tildømmer i henhold til framviste brev (datert 1360, 1. februar. Bødal i Loen & 1367, 25. januar. Loen) Siuord på Møkelbøe (Bødal i Loen) 8 månedsmatsbol i Møkelbø fra tre andre menn, i Breim og Olden, dersom disse ikke innen år og dag kan bevise sin rett til godset.

Etter vidisse på pergament, datert Bergen 15. oktober 1599: se under denne dato.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.13. Nr. 707.

#### UBB Diplom

1556, uten dag. Vossevangen (Voss, Hordaland)

Tre lagrettemenn på Voss kunngjør, at Askel Helgessøn på Øvre Himle og hans mor Agatha Ormsdatter gir sin slektning Jørund Rikolfssøn på Nesheim de 5 månedsmatsbol i Holven i Granvin som var deres rette odel, og som Jørund hadde gjenløst for rikets råd i Bergen.

Pergament, alle 3 segl mangler.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.6. Nr. 787.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt to tekster som viser bruk i retten i senere århundrer.

Major Dahls gave.

Avskrift ved W.F.K. Christie i Ms 67 b (51).

#### UBB Diplom

1556, 8. april. Slidre (= Slidre sogn, V. Slidre, Oppland)

Bjørn Olafssøn gjør kjent at han med sin hustrus samtykke har solgt til Sigurd Bårdssøn 14 løpsbol jord i Midtre Ljøsne, Tønjum i Lærdal, og at han har mottatt 36 lodd sølv i betaling for dette.

Pergament. Alle 6 segl mangler, men remmer til 4 segl henger på.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.9. Nr. 776.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt to tekster som viser bruk i retten i 1600-tallet.

Gave av Ole Elias Holck.

#### UBB Diplom

1558 eller 1563, uten dato. Fjellberg (Hordaland)

Fire menn stadfester at Olaf Halvardssøn kjøpte en løpsbol og en spannsbol i Nedre Utbjoa, Fjellberg i Sunnhordaland av Jon Gautessøn og at han betalte for dette.

Pergament, alle 4 segl mangler.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.10. Nr. 753.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum.

#### UBB Diplom

1558, 2. juni. Stavanger

Seks menn dømmer mellom Svein på Birkheim og kannik Jon Guttormssøn på Simon Torleifssøn og Peter Reidulfsøns vegne. Dommen gjelder gården Aske, som etter de fremlagte beviser tilkjennes Geirlaug Sveinsdatter og Gro Gunsteinsdatter til evig odel og eie.

Pergament. 1., 5., og 6. segl (utydelige) henger på, samt 3. seglrem.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.6. Nr. 791.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum.

UBB Diplom

1558, 17. juni. Bergen

Bergens og Gulatings lagmann, Matts Størssøn samt begge borgermestre og lagretten i Bergen tilkjenner Arnfinn Sigurdssøn 4 månedsmatsbol i Bjørge i Kvitlar åtting på Voss, som en kvinne ved navn Steinvor hadde skjent til Munkeliv kloster. Til dette hadde Arnfinn bevist at han var den rette odelsmann.

Pergament, alle 3 segl mangler.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.9. Nr. 780.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt en lengre tekst om innholdet og en signatur (?) med navn «Trond». Flere signaturer på recto, på den åpne plicaen.

Gave av Ole Elias Holck.

UBB Diplom

1558, 8. september. Vang (Oppland)

Torstein Torgeirssøn bekrefter at han for 11 kyrlag og 8 lodd sølv har solgt til sin slektning Øyvind Peterssøn 9 løpsbol i gården Lomen i Lomen sogn. Gården hadde tidligere blitt solgt til ham av Øyvinds far Peter Geirmundssøn.

Pergament. Remmer til 3 segl, 2. segl henger på.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.9. Nr. 781.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum.

UBB Diplom

1559, 1. mai. Oslo

Kong Fredrik II utsteder ved sin stedfortreder kansler Peder Huitfeldt landsvistbrev for Ingemar Sveinssøn, som uforvarende drepte Harald Amundssøn, mot at han skal betale 1 ½ tegn og fredkjøp.

Pergament, seglet mangler.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.9. Nr. 782.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt en lengre tekst og en katalog innførsel av en ukjent tidligere eier.

UBB Diplom

1559, 14. mai. Kvamme (Valle, Aust Agder)

Seks lagrettemenn i Valle i Setesdal gjør kjent, at de fikk i stand et forlik mellom Agvald Torleifssøn og Amund Toraldssøn angående Agvalds arv etter foreldrene som Anunds far Torald hadde bestyrt. Forliket gikk ut på at Anung skulle gi Agvald en hest til 12 mark og en vårku.

Toralds kjøp av del av Agvalds arv er teme i diplommet fra Valle (Aust Agder) datert i 1547 (uten dag) (se under denne datoen).

Pergament, alle 6 segl mangler.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.9. Nr. 783.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt en katalog innførsel av en ukjent tidligere eier.

#### UBB Diplom

1559, 24. juli. Bergen

Høvedsmann Christoffer Valkendorff leier ut en grunn i Vågsbotnen til Hendrick Dresse.

Grunnen kunne være den samme som Valkendorff kjøpte iflg. brev av 26. januar 1559: se Norske Magasin I, s. 593.

Pergament. Seglrem, men ikke noe segl.

Utrykt.

På baksiden står tidligere katalog-nummer fra Bergens museum.

#### Avskrift av Diplom

1560-årene? Ytre-Eide (Stryn, Sogn og Fjordane)

Ti (elleve) lagrettemenn i Gloppen og Stryn (Stryn og Olden) skiprede bevitner en ættebolk som inneholder etterkommere etter Erik Kolbensøn, og angår eiendomsforholdet til Ytre-Eide og Stauri i Stryn.

Kjent etter to ubekreftede, samtidige avskrifter (konsepter), skrevne med samme hånd og antakelig på samme tid som skriftebrevet av 19. oktober 1585. Ættebolken må iallfall være satt opp etter Nils Kolbenssøns salgsbrev av 18. februar 1543; ifølge opplysninger i den tidligere diplomkatalogen kanskje også "før 1577?".

Fra Ytre-Eide (gave ved Jakob Aaland?)

Trykt, med datering til (1560-årene?) i Diplomatarium Norvegicum B.21, Nr. 1140 og 1141.

#### UBB Diplom

1560, 4. mai. Ekreim (Vannylven, Møre og Romsdal)

Iver og Jon Olafssønner på Lundebrekke (Lundeaugen) samt Endrid Torkelssøn på Skjerveim bekrefter at de med sine søskens samtykke har solgt grunnen Espehaug (Haugen) ved Ekreim i

Vannylven, som var tilfalt dem etter foreldrene, til Rasmus Monssøn på Espehaug, og at de har mottatt betaling for dette.

Pergament. 1. og 2. segl, dessuten remmer til 4 segl. 3 bomerker skrevne på plica. Del av det øvre venstre hjørnet er revet.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.9. Nr. 784.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum.

#### UBB Diplom

1560, 25. juli. Odense

Kong Fredrik II stadfester de privilegier hans far kong Christian III har gitt Bergen by.

Pergament. 1. seglrem henger på, men selve seglet mangler.

Utrykt i Diplomatarium Norvegicum, men registrert etter kopiboka i Norske Rigs-Registranter I, s. 299.

Vedalgt avskrift ved Ingold Kvamme av Norsk Historisk Kjeldeskrift Institutt fra april 1970.

På baksiden står det tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, tekster som viser senere bruk i retten i 1600-tallet, og beskrivelser laget av tidligere eiere.

Gave 1926 fra Dr. Edv. Bulls etterkommere ved Prof. Edv. Bull, Oslo.

#### Avskrift av Diplom

1561, 17. juni. Bergen

Høvedsmann Erik Rosenkrantz, superintendent dr. Jens Schjeldrup, lagmann Mats Størssøn og rådmann Laurits Vog kunngjør et forlik mellom Anders Torkildssøn (Ytre-Eide) og på den annen side Jens Olsen og Torgils Gundelssen, om en del jordgods i Stryn og Olden.

Ubekreftet og ubeseglet avskrift på papir, fra 16. århundre (?), fra Ytre-Eide (gave ved Jakob Aaland?).

Vedalgt avskrift ved Vera Eriksen (?) av Norsk Historisk Kjeldeskrift Institutt fra 16/11/1973.

Utrykt.

#### Xeroxkopi av et diplom

1561, 4. oktober. Achen (Tyskland)

Arveskifte etter Peter Souber. Hans svigerfar, Bartholomess Stiff, eier en pant i et bryggehus (vertshus) kalt Der Wisse Wind. Pantet er på 18 gylden. Huset blir tilkjent Paulus Lersch, som skal betale den årlige byen Aich (Aachen) og to meddommere. Kvittering er gitt på baksida av diplommet. Språket er tysk.

Pergament. 2 av 3 segl og den 3. seglremmen er bevart på originalbrevet.

Fotografiet etter originalen, som i januar 1971 tilhørte dr. Einar Bonge, Bergen. Dette er sannsynligvis kommet til Bergen med en tysk innflytter, og har nå vært familien Bonges eiendom i atskillige år. Det kjennes ingen forbindelser mellom slekter (personer) i Bergen og dem som nevnes i diplommet.

Om identifisering av byen Aich med Aachen, se vedlagt brev fra Dr. Udo Arnhold, Bonn, av 7.1.1971.

Avskrift og oversettelse ved professor Olav Brattegård er vedlagt.

Utrykt.

Avskrift av Diplom

1562, 21. juni. Bergen

Erik Rosenkrantz' grunnbrev på "die fünf öden Gründe".

Etter avskrift på papir fra begynnelsen av 18. århundre: "Dass dieses eine richtige Copia bezeugt C W Hoelstich Secret".

Avskrevet sammen med to grunnbrev av 18. oktober 1486 og 28. oktober 1562 (se disse datoer), samt en takstering av grunnleien fra ca. 1633.

Fra Koren-Wibergs manuskripsamling.

Trykt etter et annet forelegg (originalen?), i Chr. Koren-Wiberg: Det hanseatiske museums manuskripsamling, Bergen 1926, s. 31-33. Jfr. også Yngvar Nielsen: Vedtægter og Dokumenter fra Det hanseatiske Kontor i Bergen (Videnskabs-Selskabet i Christiania, Forhandling, 1892:7), s. 33-34.

Noen originalbrev synes ikke å være kjent.

Avskrift av Diplom

1562, 30. august. Bergen

Anders Nielsen, Barbara Krukuv og Adelus Krukuv leier ut en åpen grunn i Gullskoen i Bergen til tre kjøpmenn fra Bremen.

Avskrift på papir fra begynnelsen av 18. århundre: "Diese Copia concordiret cum Originali attestor/ C W Hoeltich Secretarius".

Fra Koren-Wibergs manuskripsamling.

Trykt i Chr. Koren-Wiberg: Det hanseatiske museums manuskripsamling, s. 33-34. Jfr. også Yngvar Nielsen: Vedtægter og Dokumenter fra Det hanseatiske Kontor i Bergen (Videnskabs-Selskabet i Christiania, Forhandling, 1892:7), s. 32 og 34.

Avskrift av Diplom

1562, 28. oktober. Bergen

Lagmann Mats Størssøn samt borgermester, rådmann, byfog og to borgere i Bergen utsteder avskrift av biskop Hans' grunnbrev for de "øde grunner" av 18. oktober 1486. Disse grunnene, som hadde tilhørt ridder Jon Smør, er nå Erik Rosenkrantz' "Odils Grunder", og han skal ha grunnleie for dem.

Avskrift på papir fra begynnelsen av 18. århundre, ved sekretær C.W. Hoeltich. Avskrevet sammen med en taksering av grunnleien for "Die fünf öde Gründe" fra 1633, og Erik Rosenkrantz' grunnbrev på de samme fem grunner, av 21. juni 1562; alt innlagt under sistnevnte dato.

Fra Koren-Wiberg manuskriptsamling.

Trykt i Chr. Koren-Wiberg: Det hanseatiske museums manuskriptsamling, Bergen 1926, s. 30; her datert 1567. Jfr. Yngvar Nielsen: Vedtægter og Dokumenter fra Det hanseatiske Kontor i Bergen (Videnskabs-Selskabet i Christiania, Forhandlinger, 1892:7), s. 34.

#### UBB Diplom

1562, 2. november. Bergenhus (Bergen)

Høvedsmannen på Bergenhus, Erik Rosenkrantz til Valsø bekjentgjør at han på kongens vegne har leiet bort en av tomtene til Allehelgens kirke til Dankert Skotte og hans hustru. Tomten ligger ved Øvregaten i Bergen og grunnleien er 12 skilling pr. år.

Pergament. Seglet henger på, men er utydelig.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.10. Nr. 758.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum.

#### Avskrift av Diplom

1563, 20. januar. Bergen

Erik Rosenkrantz' grunnbrev på Søndre Gullsko i Bergen. Dokumentet signeres slikt: "Dass obiger Grundbrieff richtig abcopiiret wie er in den Contorschen Grundlage zu finden solches attestiret C.W. Hoeltich Secretarius".

Avskriften dateres fra perioden mellom 1701 og 1718 da Christian Wilhelm Höltich var sekretær for det tyske hansekontoret i Bergen.

Papiravskriften tilhørte Koren-Wibergs manuskriptsamling.

Trykt i Chr. Koren-Wiberg: Det hanseatiske museums manuskriptsamling, Bergen 1926, s. 37-38.

#### Avskrift av Diplom

1563, 20. januar. Bergen

Erik Rosenkrantz' grunnbrev på Nordre Gullsko i Bergen. Dokumentet signeres slikt (under avskriften av 1531, 9. Oktober brev): "Gegenwärtige Copia concordiret cum vero Originali attestor/ C.W. Hoeltich, secretarius".

Avskriften dateres fra perioden mellom 1701 og 1718 da Christian Wilhelm Höltich var sekretær for det tyske hansekontoret i Bergen.

Avskrevet sammen med Ingerd Ottesdatters grunnbrev på samme gård av 9. oktober 1531 (se denne dato).

Papiravskriften tilhørte Koren-Wibergs manuskriptsamling.

Trykt i Chr. Koren-Wiberg: Det hanseatiske museums manuskriptsamling, Bergen 1926, s. 37-38.

#### Avskrift av Diplom

1563, 20. januar. Bergen

Erik Rosenkrantz` grunnbrev på Svensgården i Bergen.

Avskrifts avskrift, fra 1920-årene (?), etter "secretærens copi".

Papiravskriften tilhørte Koren-Wibergs manuskriptsamling.

Trykt etter den eldre avskriften fra 18. århundre i Chr. Koren-Wiberg: Det hanseatiske museums manuskriptsamling, Bergen 1926, s. 34-35; forelegget er her angitt som "Copia Secretarii Anno 1729".

#### UBB Diplom

1563, 1. mars. Vossevangen (Voss, Hordaland)

Lensmann Styrker Anderssøn, underprost Laurits Erikssøn og fire lagrettemenn på Voss kunngjør, at Torfinn og Mons Hallessønner stadfestet det makeskriftet som deres far Halle Monssøn hadde gjort med sin bror Peder Monssøn. Peder fikk 8 månedsmatsbol i Løyne og 4 månedsmatsbol i Upvitne – begge i Borstands otting i Vangens kirkesogn på Voss – et månedsmatsbol i Kjos og 3 månedsmatsbol i Lemme – begge i Vinje otting samme sted. Halle fikk 8 månedsmatsbol i Nesheim i Borgstrand otting og 4 ½ månedsmatsbol i Nedre Tun i Berge i Dyrvedals otting samt hans søster Stenvor 4 månedsmatsbol i Litlesaude i Vikja otting, alt i Vangens sogn på Voss. Likeså stadfetstet brødrene deres fars salg av 3 månedsmatsbol i Lemme til Peder Monssøn.

Pergament, alle segl mangler.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.10. Nr. 761.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt en tekst som lyder «Bytte breff om Løne oc andre iorder»; signaturen av Ole Olsen Aasheim (1646-1722); og bevis at diplomet ble donert til Bergens museum av «Landhandleren C. Vilmann paa Gudvangen» (Aurland).

#### UBB Diplom

1563, 11. mars. Vossevangen (Voss, Hordaland)

Diplomet består av to deler, hvor i første del lensmannen, underprosten og ti edsvorne menn på Voss kunngjør at de etter Laurits Eilifssøns anmodning i mai og august 1562 ved Vossevangen kirke i

folkets påhør ga ham en erklæring om hvilke odelsbrev han tidligere hadde eiet som bevis for sin betydelige odelsjord på Voss, arvet etter hans foreldre. Disse odelsbrev var brent sammen med hans gård Gefte for 1,5 år siden.

I den andre delen kunngjør ni av de ti menn i fasten det følgende år et odelsskifte mellom Laurits Eilifssøn og hans slektninger, etterkommere etter hans farfars søster, Anbjørg.

Pergament. Alle 12 segl henger på, men er utydelige.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.9. Nr. 788.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt en tekst som lyder «Breff om Hæffthen oc andre iorder 1563», samt fire tekster som vitner senere bruk av diplomtet i retten i 1598, 1599, 1732 og 1770.

#### UBB Diplom

1563, 26. april. Bergen

Bergens domkapitel kunngjør at det har leid ut til Marite Cornelisdatter en grunn kalt Gassegrunn på Stranden, som lagmannen Mats Størssøn hadde leid før brannen. Grunnleien er 4 ½ bergergylden årlig.

Pergament, seglet mangler.

Trykt i Diplomatarium B.12. Nr. 677.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt en tekst som lyder «indlagt d. 11 Martj 1718 paa aastedet i Madame Boel Gaarmans huusz test. H. C. Gartner».

#### UBB Diplom

1564, 29. juli. Vossevangen (Voss, Hordaland)

Nils Henrikssøn, prest på Voss, lensmann Styrker Anderssøn og fire lagrettemenn fra samme sted bevitner, at Gunhild Iversdatter tilbød sine søstre Gyrid og Sigvor Iversdøtre alt sitt fars og mors odelgods på Voss og i Hardanger til kjøps, som de også innløste og skiftet mellom seg med samtykke av Gyrids sønn Gudlaug Lauritssøn og Sigvors mann Laurits Erikssøn.

Pergament, alle 6 segl mangler.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.9. Nr. 790.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt to tekster som lyder «Skifte om een deel jordegods mellem nogle søstre paa Vosz», og «Det er et Skjøde», pluss to signaturer: «Tosten Frijte (?)» og «Anders T. Kythe».

Gave fra kirkesanger Kythe.

#### UBB Diplom

1564, 29. september. Vikøy (Hordaland)

Thorbjørn Olsson på Sandven, lensmann i Øystese skiprede i Hardanger, og fire lagrettemenn kunngjør, at Sigrid Siversdatter forlangte et odelsvitne (datert «Mickelsdag 1564») av Olaf Pederssøn, som tidligere hadde bodd på Noreim i Vikøy, om hva hun eiet i denne gård, dertil svarte han, at han ikke visste annet enn at det tilkom henne i årlig landskyld to pund smør og to pund salt av Noreim og en halv fjerding av Skutlaberg, som var hennes salige mors odel etter sin morfar Anved på Noreim.

Udatert vidisse på pergament. Alle 6 seglremmene vedhenger, men bare de 2 siste segl er bevart.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.9. Nr. 791.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt to tekster som lyder «Lest paa Norrimb denn 16 och 17 Aprilis anno 1618» som gir en terminus for datering av vidisse.

UBB Diplom

1565, 6. juli. Bergen

Magdalene Thørrisdatter erkjenner at hun skylder 500 daler til Klaus Holst og hans hustru Marine Jonsdatter Hakrog for 7 ½ kleiver, som hadde tilhørt denne første mann Lasse Dun som arv etter faster Lille Marine og ved hans død var tilfalt hans enke og barn, og som nå Magdalene har kjøpt og skal betale i 3 nærmere angitte terminer.

Pergament, alle 8 segl vedhenger.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.9. Nr. 792.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum.

UBB Diplom

1565, 31. desember. Gloppen (Sogn og Fjordane)

To lagrettemenn i Nordfjord erkjenner, at de har gjort et jordbytte med (sin bror?) Larens Jonssøn angående noe jordgods i Innvik og Breim herreder.

Pergament, alle 3 segl mangler.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.15. Nr. 716.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum.

UBB Diplom

1566, 8. september. Bu (Ullensvang, Hordaland)

Jakob Sevrenssøn, sogneprest til Eidsfjord, og fem lagrettemenn i Kinsarvik skiprede og Eidsfjord kunngjør, at de overvar et jordbytte mellom Sjurd Nilsson på Drag og hans frende Haldor Haldorssøn på Bu, der denne skulle ha Tveisme eier, mens Sjurd skulle ha hele Haldors anpart i Midnes og Huse.

Papir. 2 påtrykte vokssegl og spor av 4 hvorpå intet segl har vært trykt.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.9. Nr. 794.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt to tekster som lyder «Lest paa Buw den 30 Maij, Anno 1635».

#### UBB Diplom

1567, 16. mars. Hus (Ullensvang, Hordaland)

Sjurd Thollefsson på Hus (i Kinsarvik?) erkjenner å ha solgt til Kel Vikingsson på Herand (i Eidfjord) en del av ødejorden Store Røten i Kinsarvik sogn i Hardanger. Denne jorden gir årlig 2 løp salt i landskyld. Salget ble gjort for en sølvskje på 4 lodd og 1 daler i skjødningsøre. Den ene løpen var tidligere innløst fra brødrene Knut, Anved og Olaf Johansson fra Osa (i Ulvik).

Pergament. Alle 6 seglremmene vedhenger, men bare det 5. seglet er bevart.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.9. Nr. 794.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt en signatur «Endre Usnæs (?)».

#### UBB Diplom

1567, 19. november. Bergen

Fire kanniker i Bergen leier til superintendenten dr. Jens Schelderup og hans hustru og barn en grunn som tilhører domkapitlet: "Gassegrund" på Stranden, nedenfor Scheltus` hus, mot en årlig avgift.

Pergament, seglet mangler, men seglrem vedhenger.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B. 9. Nr. 796.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt en tekst som lyder «Jndlagdt wdj retten den 6 Juli 1665».

#### UBB Diplom

1568, 5. mars. Bergen

Tre adelsmenn, Jørgen Lykke til Overgaard, Bjørn Anderssøn til Stenalt, Christopher Walkendorf til Glorup, og tre lagmenn, Mats Størssøn i Bergen, Jon Simonssøn i Agder, Christopher Nilssøn i Stavanger, tildømmer hr. Hans Halvorssøn, sogneprest i Manger, etter gamle brev en jordeiendom Kvamme i Sæbø på Radøy, som Magne Beraas på Ragne Kvammes vegne gjorde fordring på i henhold til et makeskifte mellom hennes forfedre og hr. Heming Sigmundssøn, den gang sogneprest på Manger.

Papir, 6 påtrykte segl hvorav 3 røde og 3 grønne.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.9. Nr. 797.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt en signatur «Magne Berraasz» og et klistermerke med navnet til donatøren.

Gave av sogneprest Wolff. Vedlagt avskrift fra det 19. århundre, ifølge på skrift utført av "præsten Wolff".

#### Avskrift av Diplom

1568, 10. juli. Bergen

Erik Rosenkrantz` grunnbrev på Stenkjelleren ved Nordre Gullsko i Bergen.

Avskrift på papir fra begynnelsen av 18. århundre; avskrevet sammen med hans enke Helwig Hardenbergs grunnbrev på samme gård, 22. juni 1578 (se under denne datoen).

Fra Koren-Wibergs manuskriptsamling. Trykt i Chr. Koren-Wiberg: Det hanseatiske museums manuskriptsamling, Bergen 1926, s. 38-39. Jfr. Yngvar Nielsen: Vedtægter og Dokumenter fra Det hanseatiske Kontor i Bergen (Videnskabs-Selskabet i Chrisitania, Forhandlinger, 1892:7), s. 32-33.

#### UBB Diplom

1568, 2. september. Bergen

Lensmann Christoffer Valkendorf, Norges rikes kansler Johan Venstermand, lagmann Mats Størssøn og borgermester i Bergen Anders Christierssøn stadfester laugsartiklene for gullsmedlauget i Bergen. Brevet ble beseglet av disse fire, samt på gullsmedenes vegne av "forne Knudt" (Knut Goldschmidt), og Henrik Høyer.

Pergament, ca. 315 x 335 med mer. Har vært sammenbrettet på tvers (i skriftretningen), og er derved blitt skadd i høyre kant.

6 par seglremmer, men ingen segl bevart.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.9. Nr. 797.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt en text som lyder «Guldsmedernis \*Emmids Breff» og markerer proveniens fra Gullsmedslaugets arkiv.

#### Avskrift av Diplom

1570, uten dato. Gloppen (Sogn og Fjordane)

Olaf Håkonsson på Fitje i Gloppen kunngjør at han har solgt til Jetmund Simonsson 4 månedsmatbol i Åland i Utvik og mottatt betalingen.

Avskrift på papir ved lærer Jakob Aaland, Bergeb, etter originalbrev på pergament, som i sin tid (1920-årene) var hos landhandler J.E. Aaland, Sandane.

M.h.t. dateringern jfr. salgsbrev av 1534, 17. mai (?) fra den samme Olaf Håkonsson.

Utrykt.

#### UBB Diplom

1570, 24. juni. Såreim (Breim, Sogn og Fjordane)

Tre lagrettemenn på Breim i Gimmestad skipreide i Nordfjord kunngjør at Sjur Ellendssøn i Sogn fikk samtykke til å selge det Punds leie han eide i Hjelmeset i Gloppen. Sjurds søster Solveig Ellendatter på Såreim kjøpte det for 11 gamle daler; dertil kjøpte hun også av en annen bror, Gunnar Ellendssøn i Hornindal, et halv punds leie i samme gård for 5 gamle daler.

Pergament. 3 seglremmer, men ingen segl bevart.

Brevet er skrevet på en utskrapt side av et latinsk missaleblad fra 12. århundre. Seglremmene er visstnok skåret av samme håndskrift. På baksiden av brevet er missaleteksten bevart. Det er derfor overført fra Diplomsamlingen til Manuskriptsamlingen, og innlagt som Ms 1550.5.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.10. Nr. 769.

Gave av Ole Elias Holck.

#### UBB Diplom

1570, 10. desember. Strandebarm (Hordaland)

Tre lagrettemenn i Strandebarm og Strandviks skipreider i Sunnhordaland kunngjør, at de på forespørsel fra Sivor Askelsønn på Nes i kirkealmuens nærvær satte grensene mellom gårdene Nes (på Varaldsøy), Teigland og Havn (i Strandebarm), etter utsagn fra deres foreldre og andre dannemenn.

Papir, spor av 3 påtrykte segl.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.10 Nr. 770.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt en rext som lyder «Probsz breff i mellem Næsz och Tiglandsz byde».

#### **Etter-1571**

#### Referanse til Diplom

1575, 20. juni. Bergen

Lagmann Axel Fredriksen, borgermester Niels Lauridsen og lagrettemenn i Bergen dømmer i en sak mellom Knud Oluffsen på Fredholm (Frøholm) og Jakob på Raagesetter (Rosæter) om eiendomsretten til ytre tun i Faleide. Jakob beviste at retten var hans ifølge et brev av 20. juni 1542, som siterer in extenso, og fikk seg tildømt eiendommen.

Diplomet er kjent fra en papiravskrift ved Jacob Aaland (omkring 1920?) etter et skinnbrev fra 3. november 1609 som var hos bankkasserer A.H. Faleide i Innvik da den gamle katalogen ble skrevet.

#### UBB Diplom

1578, 2. februar. Herøy (Møre og Romsdal).

Lensmann og fem legrettemenn på Sunnmøre utsteder en vidisse av diplommet datert 7. Juni 1403 fra Skei på Ulstein (Møre og Romsdal) som er vedheftet (se også under denne datoen).

Pergament, 6 seglremmer hvorav kun det 3. er tilstede.

På baksiden står DN nummer til det ororiginale diplommet og katalog-nummer fra Bergens museum, samt en tekst fra 1785 og en tekst fra 1800.

#### Avskrift av Diplom

1578, 22. juni. Arreskov, Sallinge (Fyn, Danmark)

Erik Rosenkrantz sin enke Heilwig Hardenbergs grunnbrev på Steinkjelleren ved Nordre Gullsko i Bergen.

Avskrift på papir fra begynnelsen av 18. århundre: "Obige Copia concordiret in allen cum Originali attestor/ C.W. Hoeltich, secretarius". Avskrevet sammen med Erik Rosenkrantz' grunnbrev på samme gård, av 10. juli 1568.

Fra Koren-Wibergs manuskriptsamling. Trykt i Chr. Koren-Wiberg: Det hanseatiske museums manuskriptsamling, Bergen 1926, s. 40. Jfr. Yngvar Nielsen: Vedtægter og Dokumenter fra Det hanseatiske Kontor i Bergen (Videnskabs-Selskabet i Christiania, Forhandlinger, 1892:7), s. 33.

#### UBB Diplom

1585-1602, dato mangler. Bergen

Diplomet er defekt og bevarer ikke hele teksten av det originale brevet som handlet om salget av gårdparter i Sogn. Det var utstedt i Bergen av lagmann Poul Helgesen og borgermester Michael Jensen, mellom 1585 og 1602 (eller 1604?) når Helgesen var lagmann i Bergen, og bevitnet av dem og tre lagrettesmenn «i quamsøe» (Kvamsøy).

Pergament. Høyre side av dokumentet er klipt vekk; begge datoer og seglenes navn er gått tapt. Spor av hull til 4 seglremmer, men ingen segl bevart.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.21. Nr. 278.

#### UBB Diplom

Ca. 1586. Stryn (Ytre-Eide, Sogn og Fjordane)

Klagebrev fra Anders Andersson (Ytre-Eide) mot hans stemor Anne Olsdatter. Hun beskyldes for å ha dratt inn i huset «frammede selle oc løpere», som dels «laag i hiorri oc bolri» med hennes søster Ragnhild, «som var allmennig horre», dels bestjal hans gamle far, dels ble motatt av stemoren «icke saa erliggt oc redelig som det sig burde».

Papir, et dobbeltark; begynner og slutter defekt (resten av brevet er ikke bevart). Skrevet med samme hånd og antakelig på samme tid som ættebolken fra ca. 1585 (?), og skriftbrevet av 19.

oktober 1585; sannsynligvis etter dette skriftbrevet (jfr. Jacob Aaland: Gards- og ættesoga, Stryn, s. 119-120).

Gave ved Jakob Aaland (?).

#### UBB Diplom

1599, 15. oktober. Bergen

"Pouell Helliessenn Bergenns och Gulatings lougmannd, kiendis oc witterligt gjør, adt jeg haffuer offuer lest och vdschreffuet thuennde gamble pergamentz breffuer som her med fest er och et papiers breff lydenis som her effter følger..." "Thill sanndingen herom henger ieg mit signert vnndertrøgt neden paa dissze breffuer som er allens lydenis wed forne copie, och screffuet i Bergen den 15. Octobris aar 1599."

Disse brevene er: 1360, 1. februar. Bødal i Loen; 1367, 25. januar. Loen; og 1555, 20. juni. Bergen.

Pergament (ca. 300x420 mm). Seglet mangler, men det som gjenstår var sikkert brukt for å feste på det bevarte diplommet de tre originaler som har gått tapt (se referanser under disse datoene).

Trykt sammen med brevet av 20. juni 1555 i Diplomatarium Norvegicum B.13. Nr. 707.

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt noen utydelige signaturer (?).

#### UBB Diplom

1609, 6. juni. Dale (Volda, Møre og Romsdal)

Peder Jenszon, sorenskriver i Sunnmøre, og Peter fra Torvikbukt, lagrettemann i Volda, bekrefter i dette diplommet at de har kopiert ord for ord teksten av et odelsbrev fra 1416, 28. september fra Ulvestad i Volda, også på UBB/Spes (se under denne datoen).

Pergament, 2 seglremmer, men segl mangler.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.6. Nr. 428.

Utenom DN, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum.

#### Avskrift av Diplom

1609, 3. november. Togning (Stryn, Sogn og Fjordane)

Sorenskriver i Nordfjord Trogels Jenssøn og tre lagrettemenn: Jon Sjurdsen og Jon Clemmittsen på Bø og Clemmitt på Kircheid, bevitner en avskrift av et domsbrev, datert Bergen 20. juni 1575, om eiendomsretten til ytre tun i Faleide. I brevet fra 1575 var avskrevet et eldre domsbrev av 20. juni 1542. "Att dette er en rigtigh Copie aff en welforseglitt Papirs skreffuith Dom, bekiender wy effterschrne... med woris Signetter her under thrøgt... Actum Thoningh Thingstoffue thenn 3. Novemb. Aar 1609".

Papiravskrift, utført av Jacob Aaland (omkring 1920?) etter et skinnbrev fra 1609 som var hos bankkasserer A.H. Faleide i Innvik da den gamle katalogen ble skrevet.

#### UBB Diplom

1654, 8. juni. Tveit (Strandvik, Hordaland)

Sorenskriver i Sunnhordaland Christen Bertelsøn og lagrettemenn i Opdal og Strandvik skipreider dømmer i en sak om utskifting av "Hjemmejorden" på Tveit i Strandvik, mellom Joen Jensen Auststad og Jørgen Olsøn For på den ene, Axel Mouatt til Hoffland og Johan Andersøn på Eness på den annen side. I dommen siteres et stevningsbrev fra lensherren Ove Bjelke til Axel Moatt av 25. november 1653, og et eldre provbrev fra Niels Berioldsøn, befalingsmann på Bergenhus, m.fl., av 22. juni. 1545 (= DN 16, 619) – se denne dato – om eiendomsretten til jorda på Tveit.

Papir. 2 dobbelte folioark, 13 bumerker og Christen Bertelsøns egenhendige underskrift.

Kjøpt av landshandler Krüger, Sjørsand i Fusa, 1922.

Oppsummert i DN B.16, Nr. 619.

#### UBB Diplom

1656, 11. februar. Bergen

Jonas Petrejus, prest i Korskirken, og Christen Nielsen, Commissarius i Korskirken, signerer en vidisse av et pergamentdiplom fra 1504, 26. februar, som angikk tilkjennelse av en grunn ved navn Bratten som ligger ved Bryggen og som hadde blitt skjenket til vår frues alter i Korskirken.

Papir. Brevet mangler segl, men er signert av Jonas Petrejus og Christen Nielsen.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.9. Nr. 458 (sammen med originalen).

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt en tekst som lyder: «angahnde Bratten paa Contohret».

#### UBB Diplom

1656, 11. februar (?). Bergen

Jonas Petrejus, prest i Kristi kirke, og Christen Nielsen, Commissarius i Kristi Kirke, signerer en vidisse av et pergamentdiplom fra 1504, 15. september, som angikk tilkjennelse av odelstomt ved navn Bratten som ligger ved Bryggen og som hadde blitt skjenket til vår frues alter i Korskirken.

Papir. Brevet mangler segl, men er signert av Jonas Petrejus og Christen Nielsen.

Trykt i Diplomatarium Norvegicum B.9. Nr. 459 (sammen med originalen).

Utenom DN nummer, står det på baksiden tidligere katalog-nummer fra Bergens museum, samt en tekst som lyder: «angahnde Bratten paa Contohret».

## UBB Diplom

1663, 30. oktober. Ivershus (Strandebarm, Hordaland)

Rasmus Pedersden, sogneprest i Strandebarm, oppfordrer almuen til å understøtte og hjelpe Torbein Øfsthus på Varaldssøy og hans familie i deres store nød kommende vinted da hans våningshus og låve m.m. er blitt ødelagt av brann. Han anmoder prestene at de må gjøre dette kjent for sine tilhørere.

Papir, rester av et påtrykt segl. Gave fra Holck .

Gave av Gaardbruger David Johannesen Børseim.